

Kommunstyrelsen

Rapport om Eskilstuna kommuns arbete med att förebygga social oro

Beslut

1. Rapporten godkänns och läggs till handlingarna.
2. Kommunledningskontoret får i uppdrag att implementera rapportens rekommendationer.

Ärendebeskrivning

Social oro i form av upplopp har blivit vanligare under 2000 talet i många svenska städer. Eskilstuna har inte varit utsatt för några allvarligare händelser av social oro men det är viktigt att Eskilstuna kommun bygger upp en beredskap och en systematik kring social oro för att först och främst förhindra att det uppkommer men även hur eventuella händelser bör hanteras.

Kommunledningskontoret har under 2015 kartlagt hur Eskilstuna kommun bör arbeta med att förebygga och hantera eventuell social oro. Utredningen har gjorts på kommunledningskontoret, Demokrati och välfärd och presenterar i denna rapport flera rekommendationer för hur kommunen bör arbeta med social oro på både lång och kort sikt. Rapporten har framskrivits av Mattias Berglund, utvecklare och utredare på kultur- och fritidsförvaltningen på uppdrag från utvecklingsdirektören som ett led i arbetet med förbättrad beredskap i kommunen. Utredningen och den nu föreliggande rapporten har stöd i aktuell forskning om segregation, bygger på en modell för områdesanalyser samt på lärdomar från arbetet i Västerås, Stockholm och Göteborg.

Utredningen presenteras i form av en analytisk rapport med rekommendationer för kommunens arbete med social oro samt fungerar som teoretisk bakgrund till de områdesanalyser som gjorts, görs och ska göras i exempelvis LaRS (Lagersberg, Råbergstorp och Stenby), Skiftinge, Nyfors och Fröslunda/Brunnsbacken

Rapporten visar att Eskilstuna har stora socioekonomiska skillnader och att flickors och pojkars chanser till självförverkligande och delaktighet ser väldigt olika ut

beroende på vart de bor. Detta medför sociala gap som kan utvecklas till risker och skapa social oro, våldshändelser och upplopp.

Kommunledningskontorets synpunkter

Kommunledningskontoret har koordinerat framtagandet av rapporten och har därför inga ytterligare synpunkter.

Kommunledningskontoret föreslår att rapporten godkänns och att resultaten används genom att kommunstyrelsen ger kommunledningskontoret i uppdrag att implementera utredningens rekommendationer. Trygga Eskilstuna bör delta i arbetet genom prioriteringar i verksamhetsplaner och i samverkansöverenskommelsen med polisen.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Utredningens rekommendationer medför inga direkta finansiella konsekvenser då de kan hanteras inom ramarna för nuvarande organisation men med vissa förändringar i arbetssätt. En bättre samordning av allt stadsdelsarbete kring social uthållighet bör kunna bidra till effektiviseringar i form av större fokus för varje projekt samt en mindre risk för dubbelarbete.

Att genomföra detaljerade kartläggningar av hur den socioekonomiska sammansättningen ser ut bidrar till det strategiska målet social uthållighet genom att fungera som underlag för hur det faktiskt ser ut i olika delar av Eskilstuna och hur resurser kan riktas där behoven är som störst och därmed göra störst nytta. Ett väl fungerande förebyggande arbete bidrar långsiktigt till att frigöra resurser som annars skulle behöva läggas på akuta insatser.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
Kommundirektör

Trygve Lundh
Utvecklingsdirektör

Rapport om Eskilstuna kommuns arbete med att förebygga social oro

Förord

I samband med analyser av medborgarundersökningar, trygghetsmätningar och öppna jämförelser med andra kommuner rörande trygghet och säkerhet beslöt Eskilstuna kommun att kartlägga hur socioekonomiska skillnader i olika områden i kommunen tillsammans med redovisad brottslighet kan öka risker för social oro. Polisens varningssignaler om stora skillnader i trygghet och inkludering i samhället har också bekräftats i den analys som gjordes i Eskilstuna hösten 2014 av stiftelsen Tryggare Sverige.

Detta arbete har utförts i samspel med andra analyser av skillnader i hälsa och livsvillkor och även bearbetats i kommunens pågående stadsdelsutvecklingsarbete.

Rapporten har därför ett liknande anslag som ”Hur mår barn och unga i Eskilstuna? – En lägesrapport om folkhälsa, 2015” antagen i kommunstyrelsen 2015-08-11.

Även denna rapport om förebyggande arbete mot social oro beslutas av kommunstyrelsen och ska ses som en plattform för det fortsatta arbetet. Rapporten har som ambition att vara evidensbaserad, redovisar aktuell forskning på området och följer rekommendationer utfärdade av MSB – Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap.

Kommunledningskontoret har koordinerat arbetet som avstämts i Trygga Eskilstuna och som också harmonierar med målsättningar och indikatorer i Eskilstunas strategiska mål för Social uthållighet.

Rapporten kan läsas fristående, men den innehåller också rekommendationer och förslag till vidare kommungemensamt arbete och prioriterade åtgärder för att förebygga social oro och hantera sociala risker. Rapporten ska ses som ett sätt att säkra och öka kompetens och beredskap i kommunen.

Tryggve Lundh, utvecklingsdirektör

“Riots always express – and forcibly – the fact that something is badly wrong with the social system”David Waddington ¹**Innehåll**

1	Inledning.....	5
2	Syfte	6
2.1	Definition.....	6
2.2	Avgränsning	6
3	Metod	7
3.1	Modell för områdesanalyser	7
3.2	Indikatorer och samband	8
4	Teori - Segregation och stigmatisering	9
4.1	Kollektiv förmåga och socialt kapital.....	11
5	Social oro.....	12
5.1	Den utlösande faktorn.....	14
6	Omvärldsanalys av arbete social oro.....	15
6.1	Göteborg – Angered	15
6.2	Stockholm stad	16
6.2.1	Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning	16
6.3	Västerås	17
7	Modell för områdesanalyser – Indikatorer	18
7.1	Demografiska faktorer.....	18
7.2	Sociala faktorer.....	19
7.2.1	Utbildningsnivå.....	19
7.2.2	Valdeltagande	19
7.3	Försörjningsfaktorer	20
7.3.1	Medelinkomst	20
7.3.2	Förvärvsarbete	21
7.3.3	Försörjningsstöd	21
7.4	Säkerhet och trygghetsfaktorer.....	22
7.4.1	Brottslighet	23

¹ I Hallsworth, S & Brotherton, B 2011 s. 13.

7.4.2	Anlagda bränder.....	24
7.5	Hälsa.....	25
7.5.1	Ohälsotal.....	25
7.5.2	Medellivslängd.....	25
8	Områdesanalyser – Utvalda indikatorer från tre bostadsområden.....	26
8.1	Brottslighet – Anmälda brott per 1000 invånare.....	29
9	Hur ser det ut i Eskilstuna?.....	32
10	Rekommendationer – Eskilstunas arbete med social oro.....	33
10.1	Rekommendationer på längre sikt.....	34
10.1.1	Struktur för samverkan på områdesnivå.....	34
10.1.2	Kontinuerligt uppdaterad kartläggning.....	35
10.1.3	Områdesarbete och social uthållighet.....	35
10.2	Rekommendationer på kort sikt.....	36
10.2.1	Upptäcka social oro innan den bryter ut.....	36
10.3	Vid social oro.....	37
11	Avslutning.....	38
	Referenser.....	39
	Bilagor.....	43
	Bilaga A - Indikatorer.....	43
	Bilaga B - Checklista – Verktyg för att skapa överblick och att samla perspektiv.....	44

1 Inledning

Rikspolisstyrelsen publicerade en rapport i oktober 2014 om kriminella nätverks påverkan på lokalsamhället.² I rapporten identifierades 55 geografiskt avgränsade områden fördelade över 22 svenska städer som ansågs vara särskilt påverkade. Gemensamt för de områden som identifierades enligt Rikspolisstyrelsen är att socioekonomisk utsatthet skapat en grogrund för kriminella nätverk som har inflytande över vissa bostadsområden. Brott som exempelvis narkotikaförsäljning kan ske relativt öppet eftersom den ordinarie rättsprocessen satts ur spel då allmänheten inte vågar vittna, vilket i sin tur leder till svårigheter för polisen att klara upp brott. När brott som begås synligt inte klaras upp skapas en känsla av otrygghet hos allmänheten och en tro på att myndigheter inte bryr sig om området. Något som i sin tur kan leda till att misstron förstärks. Rikspolisstyrelsens undersökning identifierar fyra bostadsområden i Eskilstuna där situationen anses vara problematisk: Skiftinge, Årby, Lagersberg och Fröslunda, vilka även är några av de områden där otryggheten ligger på höga nivåer enligt polisens trygghetsmätningar.³

Svårigheter för polisen att utreda brott är ett exempel på när centrala samhällsfunktioner delvis sätts ur spel på grund av olika faktorer som i exemplet ovan, förekomsten av kriminella nätverk med inflytande på lokalsamhället. Andra liknande problem är exempelvis stenkastning mot räddningstjänst och polis vid uttryckningar till vissa bostadsområden. Gemensamt för dessa typer problem är att de kan vara uttryck för något mer än själva händelsen. En mängd olika faktorer samvarierar för att skapa en situation i ett bostadsområde som kan urarta i vad som allt oftare benämns social oro där kravallerna i Husby utanför Stockholm under 2013 är ett tydligt exempel. Denna typ av konflikter får långtgående effekter inte bara för samhället i form av ekonomiska konsekvenser utan även för de (oftast) ungdomar som deltar och för samtliga boende i området som påverkas av den oundvikliga stigmatiseringen av området. Något förenklat leder social oro till en förstärkning av negativa sociala fenomen som i sin tur kan leda till nya uttryck av social oro.

Upplopp och kravaller är inget nytt inslag i samhället utan har förekommit under lång tid när stora grupper (ofta ungdomar) samlats och där händelserna sedan urartat i exempelvis stenkastning mot polis och skadegörelse. Under 2000-talet har mönstret för dessa händelser förändrats något. Från att oftast haft en koppling till en särskild grupp med en egen identitet eller ideologi där en konflikt urartat i den centrala stadsmiljön har en förflyttning skett till stadens ytterområden. De (oftast) ungdomar som deltar är inte längre en homogen grupp med en gemensam identitet förutom att de ofta bor i området.⁴ Det som förenar de olika upploppen är att de sker i bostadsområden som ofta anses vara segregerade och socioekonomiskt utsatta.

² Rikspolisstyrelsen 2014

³ Tryggare Sverige 2014

⁴ Nilsson, T & Ivarsson – Westerberg, A 2011 s. 41-43

2 Syfte

Syftet i rapporten är att kartlägga Eskilstuna kommuns arbete med social oro och dess olika konsekvenser ur ett beredskapsperspektiv utifrån Eskilstuna kommuns behov.

I kartläggningen ingår även nulägesbeskrivningar och analyser av tre bostadsområden i Eskilstuna. Målet med den samlade utredningen och områdesanalyserna är att:

- identifiera eventuellt framgångsrikt arbete i andra kommuner,
- identifiera eventuella verksamheter/processer där det kan finnas samverkansvinster,
- hur insatser skulle kunna användas i de områden som är aktuella för undersökningen,
- Att utifrån en teoretiskt grundad bakgrund utveckla en modell för områdesanalyser.

2.1 Definition

Social oro uppkommer när förekomsten av sociala risker leder till utfall eller angrepp som påverkar samhällets förmåga att upprätthålla grundläggande funktioner. Sociala risker och social oro diskuteras vidare i avsnitt [5](#).

2.2 Avgränsning

Områdesanalyserna kommer att baseras på jämförelser av statistiska indikatorer över tid för att identifiera eventuella utvecklingstendenser i bostadsområden och fungera som piloter för den modell som utvecklas för statistiskt baserade områdesanalyser i utredningen. Utvecklingsarbetet med beredskap runt social oro är inte färdigt efter uppdragets leverans utan bör ses som en inledande del i ett större mer förvaltningsövergripande arbete. Målsättningarna i uppdragets syfte kommer främst att presenteras som rekommendationer för det fortsatta och fördjupade arbetet med att förhindra social oro inom Eskilstuna kommuns hela geografiska område.

Att bemöta social oro handlar främst om långsiktiga sociala förebyggande åtgärder. Kartläggningen kommer inte att fokusera på vilket arbete av social förebyggande karaktär som redan görs i Eskilstuna kommun utan främst hur på själva oron kan upptäckas alternativt hanteras. För en översikt av förebyggande arbete se bl.a. ”Hur mår barn och unga i Eskilstuna? – En lägesrapport om folkhälsa, 2015” (KSKF/2015:381) vilken med fördel även kan läsas parallellt med denna kartläggnings delrapporter på områdesnivå för att komplettera bilden med hur barn och ungdomar mår i Eskilstuna på kommunnivå.

3 Metod

3.1 Modell för områdesanalyser

Analyserna kommer att baseras på ett antal indikatorer kopplade till olika sociala risker. Indikator kan definieras som ”ett förhållande som används som markör för ett visst annat förhållande, till exempel utbildning som indikator för socioekonomisk position. Varje del får ett eget avsnitt med diskussion kring de valda indikatorerna och dess förhållande till olika

andra socioekonomiska indikatorer. Indikatorerna är inte isolerade utan samvarierar på olika sätt och används för att studera hur något utvecklas men inte för att förklara varför en viss utveckling skett. Det finns däremot en mängd samband mellan olika sociala riskfaktorer som samverkar, fungerar självförstärkande och kan ligga till grund för social oro:

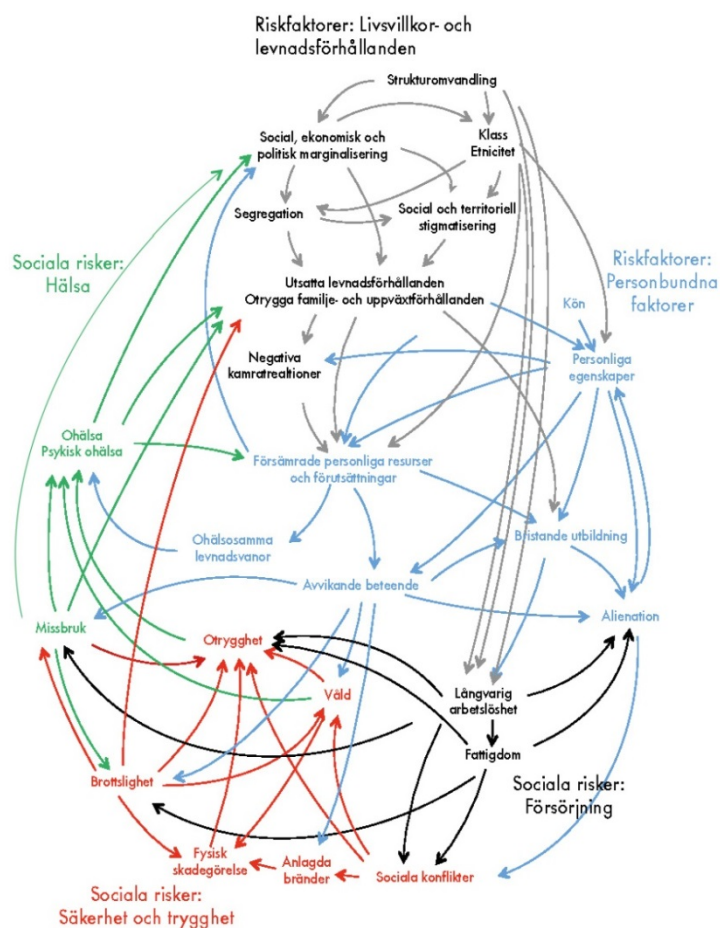

Bild 1: Möjliga samband mellan sociala riskfaktorer och sociala risker. ⁵

Bilden visar på möjliga samband och säger inte att varje individ som utsätts för en viss uppväxtmiljö eller social kontext kommer att påverkas negativt. De flesta människor i dagens samhälle utsätts för en mängd olika sociala risker och riskfaktorer. Individer är också rörliga över både tid och rum och en områdesanalys kopplad till social oro handlar inte främst om individer i området utan om den kontext som området utgör. Som exempel visade en statistisk analys kring anlagda bränder i Malmö att befolkningens utbildningsnivå och antalet barn och ungdomar i ett område vara två viktiga faktorer för förekomsten av anlagda bränder. ⁶

⁵ Hallin, P-O 2013 s. 39

⁶ Guldåker, N & P-O Hallin 2013

Risikfaktorer på strukturell nivå som berör livsvillkor- och levnadsförhållanden är svårfångade fenomen. Generellt för samtliga valda indikatorer är dock att de har påverkan på ett områdes status och därmed också kopplingar till stigmatisering och eventuella grannskapseffekter (se avsnitt 4). De har även påverkan på barn och ungdomars villkor som växer upp i området och visar därför också på ett behov av långsiktiga åtgärder för en social hållbarhet. Områdesanalyserna görs för att studera den sociala kontexten och inte individerna i området. Undersökningen fokuserar alltid på aggregerad nivå och resultaten kan inte användas för att dra slutsatser om människor som bor i området utan endast den sociala kontexten i området. Det kan även finnas variationer som kan skilja sig åt ända ned på gatunivå men den typen av mer djupgående analys ryms inte inom avgränsningen.

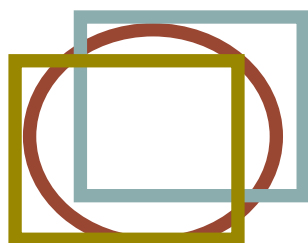
3.2 Indikatorer och samband

På områdesnivå kommer ett antal indikatorer på sociala risker att användas för att studera utvecklingen i ett bostadsområde över tid. Framst från 2004 till 2013, men perioden kan variera något utifrån tillgången till statistik för vissa indikatorer. Statistiken kommer från flera olika källor och jämförelser och statistiska sambandsanalyser mellan indikatorer kan därför inte göras. Olika källor har även i vissa fall en annorlunda uppdelning av områden. Exempelvis täcker de valdistrikt som omfattar Fröslunda och Brunnsbacken ett större område än SCB:s indelning vilket påverkar valdeltagandets användbarhet som indikator för området. Den geografiska uppdelningen som statistiken baseras på är i vissa fall inte helt oproblematiske. Eftersom segregation är lika mycket mental process i förhållandet till den omgivande staden är en utgångspunkt i administrativa gränser inte alltid helt tillförlitliga. Den sociala hierarki som segregation avspeglar tar inte nödvändigtvis hänsyn till administrativa indelningar.

Den administrativa uppdelningen av området som statistiken baseras på behöver inte nödvändigtvis stämma överens med varken de boendes i området uppfattning om vad som utgör området eller den omgivande stadens bild av vad som utgör området.

Bostadsområde som begrepp inrymmer därför flera olika gränser och betydelser:

- Bostadsområde som social konstruktion – Både av boende i som utanför området.
- Administrativa gränser- Varierar inom och mellan myndigheter.
- Fysiska gränser – Rumslig avskilnad. Exempelvis på grund av omgivande vägnät.

□ Administrativa indelningar och fysiska gränser. Kan variera mellan myndigheter

○ Social uppfattning. Varierar utifrån kontext

Bild 2. Förhållande mellan administrativa och sociala indelningar av områden.

Förhållandet mellan de socialt baserade gränserna för ett bostadsområde och de administrativa gränserna mellan olika källor förhåller sig i vissa fall endast delvis överlappande. Detta minskar reliabiliteten (måttens tillförlitlighet och följdriktighet) i indikatorerna om syftet är att kartlägga inom de administrativa avgränsningarna. Fenomenet kopplade till sociala konstruktioner är oftare svåra att mäta. De indikatorer som väljs har dock validitet (måttet mäter det som avses) i förhållande till de som indikatorerna avser inom de ibland delvis överlappande områdesgränserna.⁷ Den huvudsakliga indelningen är utifrån uppdelningen i SCBs databehandlingssystem NYKO på nivå 2 och nivå 3 där Fröslunda och Brunnsbacken är område **71**, Nyfors **65** och Skiftinge **41** på nivå 2. För uppdelningen på nivå 3 se kartor i respektive delrapport. Om inte annat anges kommer samtliga indikatorer jämföras mot värdet för hela Eskilstuna för att illustrera relationen mellan bostadsområden och den omgivande staden. För en sammanställning av samtliga indikatorer se [bilaga A](#).

4 Teori - Segregation och stigmatisering

När rapporten använder segregation avses segregation som process och relation. När rapporten använder begreppet segregerade områden används ”segregerade områden” för att markera att ett enskilt område inte kan vara segregerat.

Vid ett fokus på sociala faktorer och kopplingar till socioekonomi och geografiskt avgränsade områden är segregation ett centralt begrepp. Grundläggande för segregation är att det rör sig om en rumslig separation av olika grupper av människor.⁸ Segregationen sätts ofta i samband med etnicitet och socioekonomi där det som benämns som det segregerade är det socioekonomiskt svaga vilket är en felaktig förenkling. Segregation handlar om (minst) två områden som är separerade från varandra. Segregation är ett förhållande mellan separerade parter och inte ett tillstånd i ett (ofta socioekonomiskt svagare) område. En välmående så kallat *gated community* är ett precis lika segregerat område som de områden utanför då de är lika rumsligt separerade. Ett ensidigt fokus i tal om segregation på områden med mindre socioekonomiska förutsättningar är en del av en process som kallas *stigmatisering*. Stigmatisering handlar lika mycket om det omgivande samhällets roll som stigmatiserande som det stigmatiserande området. Samhället har en del i att konstruera problemområdet utifrån den (ofta förekommande) koncentration av flerbostadshus med hyresrätter framför rent administrativa stadsdelsgränser.⁹ Segregation är en process och handlar om relationen mellan delarna i en stad och inte enskilda bostadsområden. När ett område får dåligt rykte på grund av sociala/fysiska/ekonomiska förutsättningar sjunker området konkurrenskraft vilket leder till en förstärkning av stigmatiserande effekter som ytterligare försämrar området rykte.

⁷ Bryman, A 2007 s. 86-88

⁸ Palander, C 2006 s. 85- 98

⁹ För exempel från Gottsunda i Uppsala, se: SOU 2006: kap 8.

Problemen med segregation är inte nödvändigtvis att människor bor eller arbetar på olika platser utan att det speglar en social hierarki som visar på olika tillgång till resurser, livschanser och kanaler för inflytande. De områden som anses vara segregerade, utsatta, marginaliserade etc. utifrån vilka som bor i det utpekade området visar snarare på var tillgången till resurser (i en bredare bemärkelse än ekonomiska) är mindre tillgänglig än i attraktivare delar av städer.¹⁰ Vissa bostadsområden betraktas som mindre attraktiva och hamnar i en ond spiral då segregationen skapar fördomar samtidigt som fördomarna skapar ytterligare segregation. Människor riskerar att i högre grad ses som en del av en marginaliserad grupp än som individer vilket blir begränsande. Individens sociala sammanhang i bostadsområdet har visats ha påverkan på socioekonomisk karriär, särskilt för utbildning och sysselsättning.¹¹ Ett bostadsområdes sociala status har därför viss betydelse för de boendes möjligheter utifrån det som i forskning ofta benämns som *grannskapseffekter* vilket är effekter på en individs välfärd som inte har sin grund i individens egenskaper utan i individens bostadsområde.¹²

Segregation som relation och process är viktigt att vara medveten om i allt arbete som riktar sig till specifika bostadsområden då bostadsområdets eventuella status står alltid i relation till den omgivande staden. Fokus på specifika områden bör vara utifrån helhetens, stadens gemensamma ansvar för delarna och inte för att ”laga” specifika områden för att inte vidare bygga vidare på en negativ spiral. Politiska åtgärder används ofta på områdesnivå för att vända en negativ utveckling. Däremot är det svårt att hitta stöd för att områdesbaserade program bidragit till att i någon större utsträckning ha påverkat bostadsområdets position i förhållande till omgivningen. Insatser kan däremot ha påverkan på att förbättra för individer vilket dock blir problematiskt på strukturell nivå då områdets lägre status gör att individer med förutsättningar att flytta till andra delar ofta gör det.¹³ In- och utflyttningsmönster till och från ”segregerade” områden visar på att det främst är etniska svenskar och etablerade personer med invandrarbakgrund som flyttar ut från området. Personer som flyttar in består oftare av människor med mindre resurser (sociala och ekonomiska) som är nya på bostadsmarknaden eller i staden. Många som flyttar in kommer ofta direkt från utlandet eller från en mindre ort som blev personens första tillfälliga boende i Sverige. Bostadsområdet fungerar som stadens hamn dit nyinflyttade först kommer.¹⁴ Det finns tendenser som visar att etniska svenskar undviker bostadsområden där antalet boende med invandrarbakgrund överstiger genomsnittet för staden vilket visar på omgivningens roll i segregationsprocessen. Detta sker oavsett ett områdes socioekonomiska sammansättning och inte endast för områden som domineras av flerfamiljshyreshus och kan därför inte enbart förklaras utifrån skillnader i resurser.¹⁵ In- och utflyttningsmönster (oavsett strukturell orsak) bidrar därmed till att personer med annan etnisk

¹⁰ Pallander, C 2006 s. 85-98

¹¹ Palander, C 2006 s. 85-98

¹² Estrada, F & Nilsson, A 2006 s. 27

¹³ Pallander, C 2006 s. 85-98

¹⁴ Bråmås, Å 2006 s. 48-49

¹⁵ Bråmås, Å 2006 s. 51

bakgrund än majoritetsbefolkningen delvis koncentreras till vissa bostadsområden vilket påverkar uppfattningen om området. En amerikansk undersökning av bostadsområden i Chicago visade att ett områdes etniska sammansättning hade större påverkan på upplevd oordning än den faktiska oordningen. Både hos den omgivande staden men även av de boende i bostadsområden. ¹⁶ Ett bostadsområdes bebyggelse kan också ha påverkan på upplevd trygghet hos de boende. Undersökningar har också funnit ett samband mellan en högre upplevd fysisk och social oordning i bostadsområden som domineras av allmännyttans hyreshus än i områden med blandad bebyggelse eller i områden som domineras av villor. ¹⁷

4.1 Kollektiv förmåga och socialt kapital

Områdesbaserade åtgärder fyller givetvis viktiga funktioner men inte primärt för att bryta en negativ segregationsspiral vilket istället kräver strukturellt baserade åtgärder på samhällsnivå och en medvetenhet om segregation som process och relation. Områdesbaserade åtgärder mot segregation med ensidigt fokus på ett enskilt bostadsområde riskerar också att missa variationer i bostadsområden. Bostadsområden kännetecknas snarare av fragmentering då det kan vara skillnader inom bostadsområden ända ned på gatunivå. ¹⁸ Det finns olika grader av *kollektiv förmåga* även inom områden. Kollektiv förmåga innebär något förenklat graden av sammanhållning i ett område och viljan att agera mot vad som gemensamt anses som ett oacceptabelt beteende. ¹⁹ Kollektiv förmåga medför därmed en *social kontroll* utifrån den gemensamma normen om vad som är ett acceptabelt beteende. Kollektiv förmåga är nära sammankopplat med *socialt kapital*. Socialt kapital innebär förekomsten av en social organisation i ett samhälle bestående av bland annat sociala nätverk och gemensamma normer. Förekomsten av socialt kapital bidrar till en mängd positiva aspekter i samhället som ökad möjlighet att delta i samhällslivet och en ökad mellanmänsklig tillit. ²⁰ Urbaniseringen i samhället leder till en viss befolkningsammansättning i städerna och med den följer en social polarisering och befolkningsomflyttning som påverkar den sociala integrationen i olika områden. En försvagad social integration innebär att det blir svårare att enas kring gemensamma normer vilket har en negativ påverkan på den sociala kontrollen och därmed även den kollektiva förmågan. Brister i social kontroll kan ta sig uttryck i ordningsproblem som ligger till grund för en upplevd otrygghet. ²¹

5 Social oro

Social oro uppstår när effekter av till synes isolerade händelser sprids och får effekter i ett större socialt sammanhang. Med detta avses exempelvis när det förekommer stenkastning mot myndighetspersonal, anlagda bränder, hot och/eller våld mot tjänsteperson, skadegörelse och

¹⁶ Sampson, J R & Raudenbush, W S 2004 s. 336

¹⁷ Wikström 1995, I BRÅ 2009 s. 19

¹⁸ MSB (u.å.) s. 22

¹⁹ Gerrell, M 2013 s. 27-28

²⁰ Gerrell, M 2013 26-27

²¹ BRÅ 2009 s. 25

upplopp. Handlar det då om social oro vid enskilda fall av exempelvis skadegörelse? Svaret på frågan kan vara både ja och nej. Social oro är alltid kopplat till den socioekonomiska kontext där denna uppstår.

För att komplicera bilden ytterligare är det enskilda isolerade fallet av skadegörelse en så kallad *social risk* som kan vara en indikation på social oro. En social risk innebär möjligheten för oönskade beteenden eller händelser med ursprung i sociala förhållanden som får negativa konsekvenser på det som en grupp människor bedömer som skyddsvärt.²² Social oro har ofta kopplingar till miljöer och sammanhang som präglas av socialt utanförskap. Social oro med våldsinslag är även ett av Myndigheten för samhällsnytt och beredskaps (MSB) identifierade typhändelser för risk och beredskapsarbete.²³

För att tydliggöra skillnaderna mellan *sociala risker*, *social oro* och hur sociala risker förhåller sig till social oro kan en process visas som består av tre stadier:

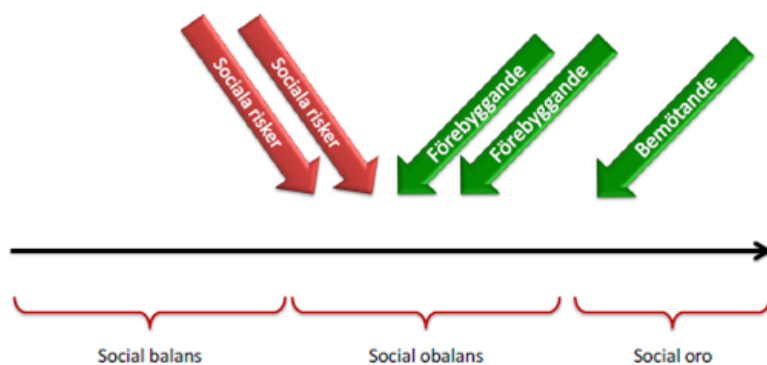

Bild 3. Social balans, risker, förebyggande åtgärder och social obalans

24

Social balans: Illustrerar ett idealläge där populationens normer och värderingar harmoniserar med samhällets inriktning och utveckling. Social balans är nära sammanlänkat med social hållbarhet. Att sträva efter social hållbarhet är att arbeta för samt att förvalta social balans.

Social obalans: Social obalans uppstår när sociala risker utvecklas och får fäste i samhället. Förekomsten av fler sociala risker kan skapa otrygghet och stigmatisering. Hur samhället arbetar med att bemöta den sociala obalansen är en viktig faktor, både på lång och kort sikt (se nedan om den utlösande faktorn). Å ena sidan handlar det om att bemöta direkta problem när de uppstår samtidigt som det bemöts med ett långsiktigt arbete för social hållbarhet.

²² MSB 2014 s. 9

²³ MSB 2014

²⁴ Ur MSB 2014. Bilden visar inget definitivt förhållande mellan olika stadier. Definitioner varierar över tid, rum och efter population. Sociala företeelser är alltid bundna av dess kontext.

Social oro: När social obalans övergår i samhälleliga kriser. Ett tydligt exempel är upplopp. Det finns igen enhetlig definition av social oro men centralt är att den sociala obalansen i form av sociala risker nått vissa nivåer som sedan rinner över i social oro. Ett exempel på definition finns hos länsstyrelsen i Västra Götalandsregionen:

Social oro är olika typer av utfall eller angrepp på det som samhällets institutioner ser som önskvärt att skydda. Social oro är en följd och kombination av flera sociala risker, vilka i sin tur är uttryck av bakomliggande negativa omständigheter.²⁵

Det som är skyddsvärt enligt Västra Götalandsmodellen är:²⁶

- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Väl fungerande samhällsinstitutioner
- Fysiskt och socialt tryggt miljö
- Fysisk och psykisk hälsa
- Fysisk och psykisk trygghet
- Ekonomisk trygghet

Stockholms Stads definition av social oro fokuserar på när effekterna av den sociala obalansen blir synliga:

Social oro uppstår då den sociala obalansen tar sig uttryck i det offentliga rummet.²⁷

Enligt definitionerna ovan kan social oro uttrycka sig på en mängd olika sätt. Gemensamt är dock att det rör sig om händelser som grundar sig i sociala fenomen vilka kostar både samhället och enskilda tid, engagemang och resurser vilka i sin tur även är sociala risker med potentiella spridningseffekter.

²⁵ Länsstyrelsen Västra Götaland 2012

²⁶ Länsstyrelsen Västra Götaland 2012 s. 10

²⁷ I MSB 2014 s.10. Intressant att nämna i sammanhanget är det s.k. Instagramfallet i Göteborg där riskfaktorer på nätet materialiserades till ett utslag av social oro i den offentliga miljön.

Bild 4. Social oro som process.

28

Det är förekomsten av flera sociala riskfaktorer som kan skapa social obalans och övergå i social oro. Förklaringar kring orsaker bör fokusera på de strukturella faktorer som skapat situationen där oro uppstår och inte endast själva händelserna. Om inte oron sätts i sammanhang med den sociala kontexten blir det svårt att upptäcka och förhindra att nya situationer uppstår i framtiden.²⁹ Social oro bör likt segregation förstås som en process där själva oron är resultatet av ett längre händelseförlopp som pågått under lång tid.

Det är även viktigt att poängtera att de alltid finns positiva krafter i bostadsområden som fungerar som motkrafter till sociala riskfaktorer, så kallade skyddsfaktorer. Det kan vara allt från en engagerad på skolan till en idrottsförening eller ett fastighetsbolag som arbetar med den fysiska miljön. Då denna undersökningens fokus är på social oro kommer dock inte skyddsfaktorer i varje område lyftas fram. Detta beror endast på avgränsning och inte på avsaknad av positiva aspekter och goda exempel. En god relation mellan kommunen och civilsamhället i bostadsområden är även central för att stoppa och minska effekterna av social oro.

5.1 Den utlösande faktorn

Social oro har i många fall en identifierbar utlösande faktor som dock inte bör misstolkas som förklaring till varför social oro uppkommit. Ibland kan även social oro på en plats vara den utlösande faktorn på en annan plats. Upplopp som får stor medial uppmärksamhet kan skapa ytterligare utslag av social oro på helt andra platser där det finns en social obalans.

Det finns en mängd exempel på mer extrema fall av social oro i både Sverige och i Europa under den sena halvan av 2000-talet. Dåvarande Polismyndigheten i Stockholms Stad publicerade en rapport i ett större EU-finansierat projekt om metodik för samverkan och

²⁸ Ur MSB 2014 s. 11

²⁹ Hallsworth, S & Brotherton, B 2011 s.17-18

integration. I en av projektets delrapporter ingick omvärldspaning från besök på andra platser där social oro förekommit i form av upplopp och kravaller. Upploppen i Rosengård i Malmö 2008, Gottsunda i Uppsala 2009 och Backa och Tynnered i Göteborg 2009 har alla enligt projektets delrapport föregåtts av ett polisingripande som av vissa, oftast ungdomar, i området ansetts vara felaktig.³⁰ Även upploppen i Husby utanför Stockholm 2013 och i flera förorter till London 2011 anses ha utlösts av ett polisingripande i området där personer dött efter skottskador från polisen.³¹ Likaså upploppen i Seine-Saint-Denis i Paris 2005 beskrivs som att ha utlösts av ett polisingripande där två tonårspojkar avled efter att ha flytt till en transformatorstation.³²

Flera undersökningar visar också på att det finns ett lågt förtroende för polisen i många av de områden som utpekats som utsatta och problemområden där stenkastning och andra former av angrepp blir uttryck för det låga förtroendet.³³ Något som tillför ytterligare en dimension till det problem som identifierats av Rikspolisstyrelsen med kriminella nätverk och svårigheter med att människor inte vågar vittna på grund av rädsla för repressalier.

6 Omvärldsanalys av arbete social oro

Omvärldsanalysen har genomförts via besök och studier av relevanta styrdokument för kommunerna och kommundelarna.

6.1 Göteborg – Angered

Området för Angereds stadsdelsförvaltning består av sex delar och har totalt cirka 50 000 invånare. Arbetet bedrivs inom ramen för stadsdelsförvaltningens samverkansmodell Trygg i Angered där social oro är en av 14 identifierade problembilder. Andra exempel är våldsbejakande extremism samt mopedåkning vilket är en stor otrygghetsfaktor i området. Samtliga identifierade problemområden har en handlingsplan med delmål, effektmål samt lång- och kortsiktiga åtgärder.

Varje stadsdel har en lokal SSPF-grupp (samverkan socialtjänst, skola, polis och fritid) och det finns fyra koordinatörer och en central trygghetssamordnare. Varje SSPF-grupp bidrar med en lägesbild som ligger till grund för en central gemensam problembild med tillhörande handlingsplan, mål och ansvar. Varje SSPF-grupps närhet och kännedom om sitt eget område bidrar till att den gemensamma problembilden har områdesfokus. SSPF gör det också möjligt att göra en gemensam strategisk verksamhetsplanering utifrån den gemensamma lägesbilden även i den lokala gruppen. Polisen använder sig av lägesbilden i sin lokala ledningsgrupp och planerar operativ verksamhet utifrån den.

Tryggare Angered har arbetat fram en metodik för att gemensam problembild i sex steg:

³⁰ Axnäs, N & Nord, A 2012 s. 49-65

³¹ Dagens nyheter 2014, Svenska Dagbladet 2011

³² Dagens nyheter 2005

³³ Se b.l.a. SOU 2006:73, SOU 2005:69 & Hallin m.fl. 2010

1. Lägesbild
2. Problembild
3. Syfte och mål
4. Metod, resurs och organisation
5. Insats/åtgärd
6. Uppföljning. Efter uppföljning återgår arbetet till steg 1 och lägesbild.

Vid oroligheter har stadsdelsförvaltningen och polisen använt sig av sms- listor för att snabbt mobilisera boende eller ringt till föräldrar i området för att ge föräldrarna möjlighet att hålla sina barn hemma för att undvika att socialtjänsten eller polisen kan bli tvungna att agera.

Samverkan inom de olika SSPF-grupperna har gjort det möjligt att anpassa olika insatser som exempelvis orosamtal med ungdomar utifrån specifika behov. Närheten underlättar även för dialog- och relationsskapande aktiviteter med boende ute i områden istället för att stadsdelen och polisen bjuder in till formell dialog.

Göteborgs Stad har även telefonmöten varje vecka där representanter från stadsdelarna, den centrala ledningen, fastighetsbolag, polisen, försäkringsbolag och västrafik har avstämning om vad som händer i stadsdelarna för en samlad lägesbild över hela staden.

6.2 Stockholm stad

Arbetet i Stockholm Stad är lite speciellt då staden består av 14 stadsdelsförvaltningar med ansvar för sitt geografiska närområde och med egen strategisk nivå. Det finns även 15 fackförvaltningar med ett övergripande ansvar över sitt ämnesområde. Arbetet koordineras av Stadsledningskontororet där säkerhetsenheten har det övergripande ansvaret för frågan över hela Stockholms Stad. Stadsledningskontoret sammanställer lägesrapporter från stadsdelarna över anlagda bränder i Stockholms Stad veckovis, månadsvis, kvartalsvis och årsvis utifrån brandobjekt och var i staden det brunnit för att snabbt upptäcka trender och förekomma att situationen urartar någonstans. Det har även gjorts risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) baserade på Västra Götalandsmodellen för samtliga stadsdelsförvaltningar. Stockholms sociala investeringsfond är kopplad till vetskapen om vilka områden där det föreligger större risk för oroligheter och med sämre socioekonomiska förutsättningar som visas i RSA. Mycket av systematiken i arbetet kom till efter händelserna i Husby 2013.

6.2.1 Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Förvaltningen har avstämningsmöten tillsammans med polis varje torsdag för en gemensam lägesbild inför helgen. Lägesbilden bygger på den checklista som arbetats fram som en del av den metodhandbok som är resultatet av ett gemensamt EU-finansierat projekt mellan polisen och de stadsdelsförvaltningar som finns inom Järvaområdet i Stockholm.³⁴ Vid avstämningsmötet görs en bedömning om det är grönt, gult eller rött läge. Vid grönt läge föreligger ingen direkt risk för social oro. Vid gult läge går organisationen in i beredskapsläge

³⁴ Metodhandboken finns tillgänglig elektroniskt via <https://polisen.azurewebsites.net/index.php/start/>

och aktiverar en resursgrupp (POSOM) för att kunna ta hand om eventuella människor som behöver stöd och krisledningsgruppen för att eventuellt kunna säkra verksamheter. Vid gult läge går det även ut en sms-kedja till nyckelpersoner i civilsamhället som har möjlighet att lugna utvecklingen. Stadsdelen har under lång tid byggt kontakter med invånare som har inflytande i sitt närområde. Vid gult läge kallar även stadsdelen och polisen in till ett gemensamt möte med civilsamhället tillsammans med all aktiv personal som finns ute på fältet där man bjuder på mat och informerar om läget i området. Enligt förvaltningen finns det parallella normstrukturer i samhället som kräver att man har goda relationer till invånare som har möjlighet att påverka även i det parallella normsystemet exempelvis imamer och företrädare för olika etniska föreningar som har förtroende även i parallella system. Det kräver dock balans och transparens annars finns risken att det skapas en motreaktion istället för stabiliserande situation om personerna saknar legitimitet i de parallella strukturerna. Vid gult läge handlar arbetet både om att stabilisera och samtidigt om att vara förberedda på att det övergår till rött läge då social oro brutit ut.

Vid rött läge handlar det inledningsvis mycket om polisiärt arbete med att säkerställa räddningsinsatser, skydda lokaler och att lagföra brott. Allt med målsättning att skapa en trygg miljö så att ”goda krafter” har möjlighet att dominera gatubilden istället för de som söker konflikt. Det är även viktigt att inventera hur verksamheter hanterar motstånd när samhällets normsystem krockar med parallella normsystem, exempelvis hot mot personal och vilka resurser samt vilket stöd som finns tillgängligt.

6.3 Västerås

Västerås Stads definition: *Det är när socioekonomisk utsatthet (exempelvis dålig ekonomisk tillväxt och andra sociala faktorer) i kombination med destruktiv gruppgemenskap som sammanfaller med någon form av bemötande från samhällsaktörer som ger konsekvensen social oro.*³⁵

Det finns många ungdomar i staden som växer upp i socioekonomiskt sårbara miljöer. Västerås har haft en del problem med anlagda bränder i vissa bostadsområden och nattbussar har attackerats när de passerar vissa områden. Det har anlagts bränder för att locka polis och räddningstjänst till området för att trigga igång en konflikt men det har inte varit samma omfattning eller nivå på konflikter som i andra större städer. Kravallerna i Husby fick dock vissa svallvågor i stadsdelen Bäckby. Västerås Stad har tagit fram en plan med tillhörande checklista för att hantera oroligheter eller särskilda händelser i bostadsområden.

Vid oroligheter rör det sig ofta om en mindre grupp ungdomar i lägre åldrar som drivs på av äldre som håller sig i bakgrunden och filmar händelseförlopp istället för att delta. Kommunen har inte förhållit sig till händelser som social oro utan har sett att det rört sig om ett mindre antal individer som ägnat sig åt skadegörelse vilket även inkluderat bilbränder.

³⁵ Västerås Stad (u.å.)

När oroligheter uppstår arbetar kommunen nära polisen och har en representant i polisens stabsfunktion, kommunen har även kunnat sammankalla polisens stab. Samarbetet kring staben har utvecklats från informellt till formellt. Vid oroligheter är staben snabb med att definiera en gemensam problembild och gemensamma mål. Staben arbetar också utifrån en gemensam kommunikationsplattform. Kommunen har blivit snabb med att mobilisera civilsamhället för att få ut människor i området och avdramatisera händelsen för en lugnande effekt. Parallellt med att få ut civilsamhället sker en snabb identifiering av de ungdomar som är inblandade för att sedan få bort nyckelpersoner tillsammans med socialtjänsten via LVU (Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga). Säkerhetsenheten (på stadsledningskontoret) har det sammankallande ansvaret för andra berörda kommunala aktörer som skola och fritidsverksamheter vid oroligheter. Vid vissa mindre anlagda bränder som inte inneburit en direkt fara för allmänheten har det räckt att polisen sköter släckningsarbetet för att minska effekten av branden och för att ha mindre uniformerad personal i rörelse samtidigt i området. En god relation till media är viktig och en gemensam förståelse om balansgången mellan att å ena sidan rapportera och att underblåsa konflikten ännu mer. Västerås ska börja arbetet med en kommunikatör i beredskap för att komplettera TiB (tjänsteman i beredskap) då kommunikationen gentemot allmänheten är central vid kriser.

7 Modell för områdesanalyser – Indikatorer

Modellen baseras främst på statistik från SCB men även från Brottsförebyggande rådet, räddningstjänsten i Eskilstuna, Valmyndigheten och Polisen.

7.1 Demografiska faktorer

Indikatorerna används för att se sammansättningen av de som bor i ett bostadsområde då befolkningsammansättningen påverkar bilden av området, både inifrån och från omvärlden. För demografiska faktorer studeras åldersfördelning med andelen personer mellan 7 och 19 år och könsfördelning, vid konflikter mellan ungdomar och samhällsföreträdare är det oftast en mindre grupp av pojkar och unga män som är drivande.³⁶

Även andelen utländska medborgare och personer med utländsk bakgrund studeras. Utländsk bakgrund definieras som personer som är utrikesfödda, eller inrikes födda med två utrikesfödda föräldrar. Barn som själva är födda utomlands eller har en utlandsfödd förälder löper större risk för ekonomiskt utsatthet. Även barn som växer upp med en ensamstående förälder eller barn i familjer med många barn löper större risk för ekonomisk utsatthet.³⁷

³⁶ Hallin. 2013

³⁷ Harju. 2008 s. 21-22

7.2 Sociala faktorer

7.2.1 Utbildningsnivå

En individs utbildningsnivå har stor påverkan på en persons hälsa och livschanser. Olika former av ohälsa är betydligt vanligare hos lågutbildade än hos högutbildade. Utbildning har även påverkan på hälsan då högre utbildning har positiv påverkan på inkomst och därmed minskar ekonomisk utsatthet och stress. Utbildning i sig ger också människor bättre förmågor att skaffa, tolka och använda information. Det finns också samband mellan föräldrars och barns utbildningsnivåer där barn till föräldrar utan eftergymnasial utbildning inte vidareutbildar sig i samma utsträckning som barn med högutbildade föräldrar.³⁸ En utbildningsnivå med högst grundskola har ett negativt samband på bland annat medianinkomst och valdeltagande.³⁹ Människor med eftergymnasial utbildning har en högre tillit till andra människor än de med grundskola som högsta utbildningsnivå.⁴⁰

Högst genomförda utbildningsnivå (i åldrarna 16 – 64 år) används som indikatorer fördelat över tre utbildningar, förgymnasial, gymnasial längre än två år samt eftergymnasial längre än tre år. Däremot mäts inte andelen elever som når upp till kunskapsmålen i grundskolan i och med att det fria skolvalet har minskat kopplingen mellan bostadsorten och skolans geografiska placering. Generellt för Eskilstuna är dock att andelen elever som uppnått grundskolans mål är något lägre i jämförelse med andra kommuner.⁴¹ Utbildningsnivå påverkar flera nivåer i ett samhälle. Bland annat på grund av dess positiva påverkan på hälsa och ekonomi på individnivå och på samhällsnivå där ett mer välutbildat samhälle uppvisar en högre tillit.

7.2.2 Valdeltagande

Valdeltagande används som indikator för att studera graden av inflytande och demokratisk delaktighet. Det finns ett positivt samband mellan demokratisk delaktighet och självskattad hälsa. Det finns skillnader i valdeltagande där personer med lägre utbildningsnivå röstar i mindre utsträckning än högutbildade och att arbetslösa röstar i mindre utsträckning än personer med ett arbete.⁴² Valdeltagande kan därför användas både som indikator för resurser för inflytande och som ett resultat av resurser för inflytande. Skillnader i resurser är även kopplat till segregation där separationen mellan områden speglar skillnader i resurser som påverkar demokratisk delaktighet.

Valdeltagande kan även kopplas till förtroende för samhället. Förtroende är svåratt och visar inte på samma typ av kopplingar som olika socioekonomiska förutsättningar men är viktigt i sammanhanget. Lägre nivåer av demokratisk delaktighet kan fungera som förklaring till att

³⁸ Folkhälsomyndigheten 2015a

³⁹ Estrada, F & Nilsson, A 2006 s. 16

⁴⁰ Folkhälsomyndigheten 2013a

⁴¹ SKL 2015

⁴² Folkhälsomyndigheten 2015; Bengtsson 2003 s. 18-19

företrädare för samhället angrips vid uttryckningar. Särskilt polisen som är den fysiska gestaltningen av samhällets tvångsmakt och ett bristande förtroende för samhället kan därför skapa negativ inställning till polisen. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har också funnit ett samband mellan valdeltagande och otrygghet oavsett inkomstnivå i ett område där:

”andelen otrygga är lägst i de områden som har både hög inkomstnivå och högt valdeltagande, och högst i fattiga områden med lågt valdeltagande. En intressant omständighet är att andelen otrygga i rika områden med lågt valdeltagande är lika stor som i fattiga områden med högt valdeltagande”.⁴³

Valdeltagande i kommunalvalet används därför som indikator för graden av demokratisk delaktighet och resurser för inflytande i området i jämförelse med hela Eskilstuna. Det finns en stor spridning i valdeltagandet över kommunen. Det högsta vid kommunalvalet 2014 var i Skogstorp Södra med 91,62 % och det lägsta i Råbergstorp-Lagersberg med 55,47 % vilket är en skillnad med 36,15 % mellan distrikten.

7.3 Försörjningsfaktorer

En individs inkomst fungerar som ett mått på personens sociala position i samhället och har bland annat påverkan på individers hälsa. Inkomst delar vissa av de positiva aspekter som utbildning medför i form av minskad ekonomisk utsatthet och stress. En koncentrerad fattigdom och en hög befolkningsomsättning är faktorer som ofta samvarierar med människors rädsla för brott.⁴⁴ Det finns samband mellan förekomsten av fattigdom och en ökad sannolikhet för sociala problem.⁴⁵ Det finns även en ökad risk för otrygghet i områden där en hög andel av familjerna har låga inkomster i alla befolkningsgrupper och det oavsett tidigare erfarenheter av brott, om många resursvaga bor i samma område ökar också otryggheten.⁴⁶ Resursstarka personer som generellt är mindre otrygga lämnar också ofta det ”segregerade” området till förmån för ett mer attraktivt bostadsområde.

7.3.1 Medelinkomst

Medelinkomst används som indikator på den ekonomiska resursstyrkan i bostadsområdet. Inkomstvariabler har använts av BRÅ tillsammans med valdeltagande (se ovan) för att mäta socioekonomisk status i ett område. Andra indikatorer för socioekonomisk status som ofta används är bland annat andel hushåll som mottagit försörjningsstöd eller utbildningsnivå. Indikatorerna samvarierar ofta och valet av indikator har mindre påverkan på resultatet.⁴⁷ För områdesanalyserna kombineras flera av dessa indikatorer för att ge en ännu tydligare bild av utvecklingen i de studerade bostadsområdena.

⁴³ BRÅ 2009 s. 38-39

⁴⁴ BRÅ 2009 s. 25

⁴⁵ Bäckman & Nilsson 2011 i Hallin 2013

⁴⁶ BRÅ 2009 s. 49

⁴⁷ BRÅ 2009 s. 29

7.3.2 Förvärvsarbete

Arbetslösa löper större risk att råka ut för psykisk ohälsa än de som har arbete. Unga vuxna är en särskilt utsatt grupp och svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden har större negativ påverkan på psykisk hälsa hos unga än hos vuxna. Kvinnor med grundskola som högsta utbildningsnivå och funktionsnedsatta är grupper med högre andel arbetslösa.⁴⁸ Arbetslöshet har även påverkan på demokratisk delaktighet i form av valdeltagande. Det finns ett samband mellan arbetslöshet och politiskt icke-deltagande vilket inte innebär att redan politiskt aktiva blir passiva vid arbetslöshet. Utan det är människor med ett redan lågt politiskt engagemang som tenderar att bli ännu mindre engagerade vid arbetslöshet.⁴⁹ Arbetslöshet innebär inte endast risk för ekonomisk otrygghet och utanförskapseffekter utan att inte ha ett arbete kan även därför även fungera som en tröskel som försvårar för politiskt deltagande. Då arbetslöshet kan ha olika innebörd beroende på källa kommer inte arbetslöshet användas som indikator. Istället används förvärvsfrekvensen (andelen av den arbetsföra befolkningen i ett område som förvärvsarbetar) för att underlätta för kontinuitet i statistiken och ändå vissa på liknande mönster.

7.3.3 Försörjningsstöd

Om en person har försörjningsstöd används ofta som ett mått på fattigdom. Exempelvis av Rädda Barnen som delmätt i årsrapporter över barnfattigdomen i Sverige.⁵⁰ Försörjningsstöd är ett absolut mått på fattigdom då det finns ett tröskelvärde som avgör om en individ är fattig eller inte och att det sker en prövning utifrån livssituation vilket medför viss precision. Nackdelen är att politiska beslut får direkt inverkan på antalet fattiga utifrån måttet. Om det blir svårare att få försörjningsstöd medför det per automatik mindre fattiga. Samtidigt innebär det att det är omöjligt att minska fattigdomen genom försörjningsstöd då det paradoxalt nog skapar fler fattiga.⁵¹ Försörjningsstöd som indikator på fattigdom missar även eventuella mörkertal då de kräver att en person ansöker om insatsen vilket kan innebära en tröskel i sig självt. Det kräver att individen måste hantera den stigmatisering det kan innebära att vända sig till sociala myndigheter för att få hjälp att klara sin försörjning. Det förutsätter också vissa resurser i form av en vetskap om rättigheter, vart det finns hjälp och en förmåga att hantera myndighetskontakter. Det finns undersökningar som visar att lågutbildade, utrikesfödda, ensamstående med barn samt ungdomar är grupper som har en högre sannolikhet att behöva försörjningsstöd.⁵² Personer med försörjningsstöd är oftare inlagda på sjukhus än personer utan försörjningsstöd och då oftare utifrån en psykisk diagnos än för personer utan försörjningsstöd.⁵³ Enligt Socialstyrelsen har Eskilstuna som kommun ett högt värde för samtliga indikatorer i öppna jämförelser för ekonomiskt bistånd 2014 och hör till de 25 % av kommunerna med flest antal hushåll som har haft ekonomiskt bistånd i någon form under året.⁵⁴

⁴⁸ Folkhälsomyndigheten 2013b

⁴⁹ Adman, P 2003 s. 136 (ur: SOU 2005:12).

⁵⁰ Rädda Barnen 2014 s 12

⁵¹ Socialstyrelsen 2013 s. 12

⁵² Dahlberg, M et al 2009 s. 23

⁵³ Dahlberg, M et al 2009 s. 105

Då undersökningen även använder andra indikatorer som samvarierar med ekonomisk sårbarhet ökar användbarheten av försörjningsstöd som indikator trots de svårigheter som diskuterats ovan. Indikatoren redovisar antalet familjer som fått försörjningsstöd någon gång under året och nivåer på det årliga stödet.

7.4 Säkerhet och trygghetsfaktorer

Trygghet och säkerhet används ofta tillsammans. Eskilstuna kommuns definition av säkerhet är *frånvaro av oönskade händelser, skador eller konsekvenser*. Med trygghet avses *frånvaro av upplevd oro*. Trygghet kan alltså uppnås dels genom att den faktiska säkerheten ökas, dels genom att åtgärder som ökar själva känslan av trygghet ökas.⁵⁵ Upplevelsen av trygghet (och otrygghet) är i slutändan en subjektiv upplevelse hos den enskilda individen. Känslor av otrygghet kan exempelvis grunda sig i en persons upplevda hälsa, ekonomiska situation eller ur olika sociala företeelser som brott eller den fysiska miljön. Variationer av trygghet kan förklaras utifrån en mängd faktorer som exempelvis kännedom om brott, kön, bilden av närområdet, ålder eller massmedias beskrivning av brottslighet.⁵⁶

I SKLs Öppna jämförelser – Trygghet och säkerhet (2014) används personskadorna, utvecklade bränder i byggnad, anmälda våldsbrott samt anmälda stöld- och tillgreppsbrott (alla per 1000 invånare) som indikatorer för att mäta och jämföra säkerhet mellan svenska kommuner. När indikatorerna vägs samman hamnar Eskilstuna på 244:e plats. Särskilt anmälda våldsbrott samt stöld- och tillgreppsbrott ligger högt enligt jämförelsen.⁵⁷ Eskilstuna hamnar också på höga nivåer av invånare som upplever en rädsla att drabbas av inbrott (59 %) respektive misshandel och överfall (52 %) i förhållandet till undersökningens medianvärden.⁵⁸

Oavsett faktisk brottslighet och dess påverkan på trygghet påverkar förekomsten av brottslighet den allmänna bilden av ett område och indikatorerna kring brottslighet har därför kopplingar till segregering mellan det ”normala” och det ”utsatta” området. BRÅ har funnit samband utifrån den nationella trygghetsundersökningen mellan boendesegregation och enskilda individers upplevelse av otrygghet. En geografisk koncentration av sårbara (i vid bemärkelse) människor skapar enligt BRÅ en grund för otrygghet som inte beror på att människor i området är särskilt brottsutsatta. Grupper som är fysiskt, socialt eller ekonomiskt utsatta är enligt BRÅs undersökning mer otrygga och att kön är den enskilt viktigaste variabeln med störst påverkan på otrygghet.⁵⁹ Människor som inte klarar sin ekonomi eller inte känner sig delaktiga i samhället kommer med större sannolikhet att känna sig otrygga oavsett utsatthet för brott.

⁵⁴ Socialstyrelsen 2014

⁵⁵ Eskilstuna kommun 2014 s. 3

⁵⁶ SKL 2007 s. 10

⁵⁷ SKL 2014 s. 68

⁵⁸ SKL 2014 s. 86.

⁵⁹ BRÅ 2009 s. 51-52

7.4.1 Brottslighet

För riskområdet säkerhet och trygghet används vissa av de indikatorer som används i Öppna jämförelser. Anmälda våldsbrott i offentlig miljö, stöld narkotikabrott samt skadegörelse per 1000 personer. Personskador och brand i byggnad är också risker med påverkan på säkerhet och trygghet ur Öppna jämförelser men kommer inte att användas som indikatorer utan brottslighetsstatistiken kommer istället att kompletteras med anlagda bränder.

Eftersom att statistiken hämtas från Polisen visar den bara anmälda brott och säger ingenting om den totala omfattningen av brottsligheten i området och eventuellt mörkertal. Enligt BRÅ var det exempelvis endast 31 % av alla misshandelsfall som anmäldes under 2013.⁶⁰ Hänsyn måste även tas till problematiken som identifieras av Rikspolisstyrelsen med en minskad vilja att anmäla brott i områden med starka kriminella nätverk. Utifrån den undersökningen kan därför bilden vara missvisande för särskilt Skiftinge och Fröslunda på grund av potentiellt större mörkertal utifrån kriminella nätverks inflytande.

Brottsförebyggande rådet genomför en årlig nationell trygghetsundersökning (NTU) om utsatthet för brott, förtroende för rättsväsendet och trygghet. NTU redovisar dock inga regionala resultat på nivåer lägre än för hela Södermanland. Resultaten visar bland annat på att nästan 8 av 10 personer i Södermanland oroar sig för brottsligheten i samhällets samt att kvinnor och att utrikesfödda i högre utsträckning uppger sig känna otrygghet. Även personer som utsatts för brott uppger mer än dubbelt så ofta att de känner sig otrygga än de som inte utsatts för brott.⁶¹

Det har gjorts trygghetsmätningar av polisen på områdesnivå som visar på att människor upplever otrygghet i de bostadsområden som är denna undersökningens huvudsakliga fokus.⁶² Däremot kommer resultaten från undersökningar av otrygghet inte ägnas någon större vikt i analysen av varje område utöver att konstatera att det utifrån de ramar som de undersökningarna sätter finns upplevd otrygghet kring vissa faktorer. Eftersom att undersökningarna utgår från subjektiva upplevelser med fokus på otrygghet utan att begreppet operationaliserats har trygghetsmätningarna låg validitet (mäts det som måttet avser att mäta) och reliabilitet (måttens tillförlitlighet).⁶³

Indikatorerna för säkerhets- och trygghetsfaktorer mäter därför inte primärt förekomsten av otrygghet. Indikatorerna visar främst på fall där det finns ett brottsoffer som enligt BRÅ i avsevärt högre grad upplever känslor av otrygghet. Vid narkotikabrott finns oftast inte ett tydligt brottsoffer som vid de andra brottstyperna som studeras men exempelvis öppen försäljning eller märkbart påverkade personer i området är ändå en viktig indikator för

⁶⁰ BRÅ 2015 s. 35

⁶¹ BRÅ 2015

⁶² Polisens trygghetsundersökning 2013. Användes även av Tryggare Sverige

⁶³ Bryman, A s. 86, 88

eventuell otrygghet. Det är viktigt att poängtera att förekomsten av brottslighet inte mäter faktisk utsatthet och oron att utsättas för brott har inga tydliga kopplingar till den faktiska risken att utsättas för brott. Ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete har ingen automatisk påverkan på upplevelser av otrygghet och indikatorerna är därför indirekta mått på trygghet. Även anmälda brott visar inte heller nödvändigtvis på faktiskt brottslighet då en anmälan i viss mån också är subjektiv och blir ett brott först när en anmälan går vidare till åtal.

7.4.2 Anlagda bränder

Ungefär en fjärdedel av alla bränder i Sverige är anlagda. Skolor är särskilt utsatta och ungefär hälften av alla skolbränder är anlagda. Anlagda bränder är vanligare i storstäder än genomsnittet sett till hela landet. Malmö har den högsta frekvensen av anlagda bränder i flerbostadshus i hela landet följt av Botkyrka och Eskilstuna utifrån antalet anlagda bränder per 100 000 invånare. Det finns samband mellan invånartäthet, befolkningens mängd och tätortsgrad och anlagda bränder. Eskilstuna har haft förhållandevis många anlagda bränder i containrar med totalt 325 mellan 1998 - 2007 där endast Stockholm, Göteborg och Malmö haft fler sett till antal. Sett till frekvensen anlagda bränder per 100 000 invånare har Eskilstuna näst högst frekvens i hela landet för containerbränder.⁶⁴

Anlagda bränder är en väldigt tydlig indikator för att mäta riskfaktorer kopplade till säkerhet och trygghet. Särskilt bilbränder har kommit att bli något av en symbol för de senaste årens utfall av social oro i Sverige. Bränder innebär fara för både liv och hälsa och för egendom. En koncentration av anlagda bränder i ett område är ett starkt bidrag till en negativ stigmatiseringsspiral vilket i sin tur har negativ inverkan på trygghet och uppväxtförhållanden i området.

Anlagda bränder har använts i syfte att locka till sig polis och räddningstjänst som sedan attackerats, exempelvis med stenkastning i samband med upplopp på flera platser i Sverige.⁶⁵ Anlagda bränder har även använts i syfte att provocera polisen till att agera.⁶⁶ Vid social oro inverkar även anlagda bränder på samhällssystemets förmåga att upprätthålla vissa funktioner i området. Då bränder använts i flera fall både, som utslag för social oro men även som strategi för upptrappning och konflikt är det en av de centrala indikatorerna för sociala risker i ett bostadsområde. Detta är dock inget som varit tydligt i Eskilstuna utan anlagda bränder uppkommer generellt inte i samband med konflikter.

Den statistik för bränder som redovisas fokuserar på de bränder som räddningstjänsten antingen bedömts vara anlagda eller där brandorsaken är okänd. För bränder vars uppkomst klassificeras som okända är fokus på bränder i offentlig miljö enligt undersökningens fokus på

⁶⁴ Gerell, M 2013 s. 16-17. Siffror från 2008 i Blomqvist, P & Johansson, H (2008) s. 67, 81-82

⁶⁵ Hallin, P-O, et al 2010 s. 90; Guldåker, N & P-O Hallin (2013) s. 54-56

⁶⁶ Hallin, P-O, et al 2011 s. 16

social oro. Indikatorn baseras på samtliga bränder i de bostadsområden som är fokus för undersökning mellan 2005-01-04 till och med 2015-04-26.

7.5 Hälsa

För hälsa är det svårt att hitta indikatorer som både är tydligt uppföljningsbara under en längre tidsperiod och att bryta ned på NYKO nivå 3. Det finns skillnader i hälsa mellan olika grupper och det finns tydliga sociala skillnader även för hälsa. Det finns flera andra indikatorer med påverkan på socioekonomisk status som används i områdesanalyserna som därmed även bör spegla indikatorerna ohälsotal och medellivslängd på mindre delområden trots att det inte går att bryta ned i samma utsträckning som flera andra indikatorer.

7.5.1 Ohälsotal

Ett sätt att mäta är att mäta ohälsotal vilket är ersättningsdagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning och sjuk/aktivitetsersättning relaterat till befolkningen mellan 16 – 64 år.⁶⁷

Generellt för Eskilstuna som helhet är att kvinnor har ett högre ohälsotal med ett mindre antal individer (än män) som har fler dagar (än män) under 2013. Vilket speglar skillnaderna i ohälsotal mellan kvinnor och män på nationell nivå där kvinnor har ett större antal dagar än män. 35,1 dagar för kvinnor respektive 23, 6 för män.⁶⁸

7.5.2 Medellivslängd

Medellivslängden används ofta som ett välfärdsmått och visar att den förväntade medellivslängden i Sverige för kvinnor ligger på 83,7 år respektive på 80,1 år för män.⁶⁹ Utvecklingen visar minskade könsskillnader då den långsiktiga trenden är att mäns medellivslängd ökar mer än kvinnors.⁷⁰ I Sverige har medellivslängden ökat sedan 25 år tillbaka. Bakom ökningen döljer sig samtidigt skillnader mellan olika grupper där livslängden ökar snabbare för de med högre socioekonomisk status. Olika gruppers medellivslängd speglar i hög grad individens sociala position i samhället och hur väl samhället lyckas skapa förutsättningar för bra levnadsvillkor.⁷¹ Det finns också stora variationer mellan olika grupper t.ex. beroende på hur länge man vistats i Sverige och vilket samhälle en person flyttat ifrån och tidigare socioekonomisk status. Även om det inte går att dra några generella slutsatser, är det dock tydligt att utländskt födda i högre grad tillhör socioekonomiskt svagare grupper.⁷² Folkhälsomyndighetens årsrapport 2014 visar även att skillnader i livslängd är större mellan

⁶⁷ Folkhälsomyndigheten 2015c

⁶⁸ Folkhälsomyndigheten 2015c

⁶⁹ Det ingår bl.a. i FN:s Human Development Index (HDI) som ett mått på ett lands utvecklingsnivå.

⁷⁰ SCB 2015

⁷¹ Malmö Stad 2013 s. 30.

⁷² Landstinget Sörmland 2011 s. 5, 12.

olika utbildningsgrupper än mellan könen och att kvinnor med endast grundskoleutbildning haft den minst gynnsamma utvecklingen.⁷³

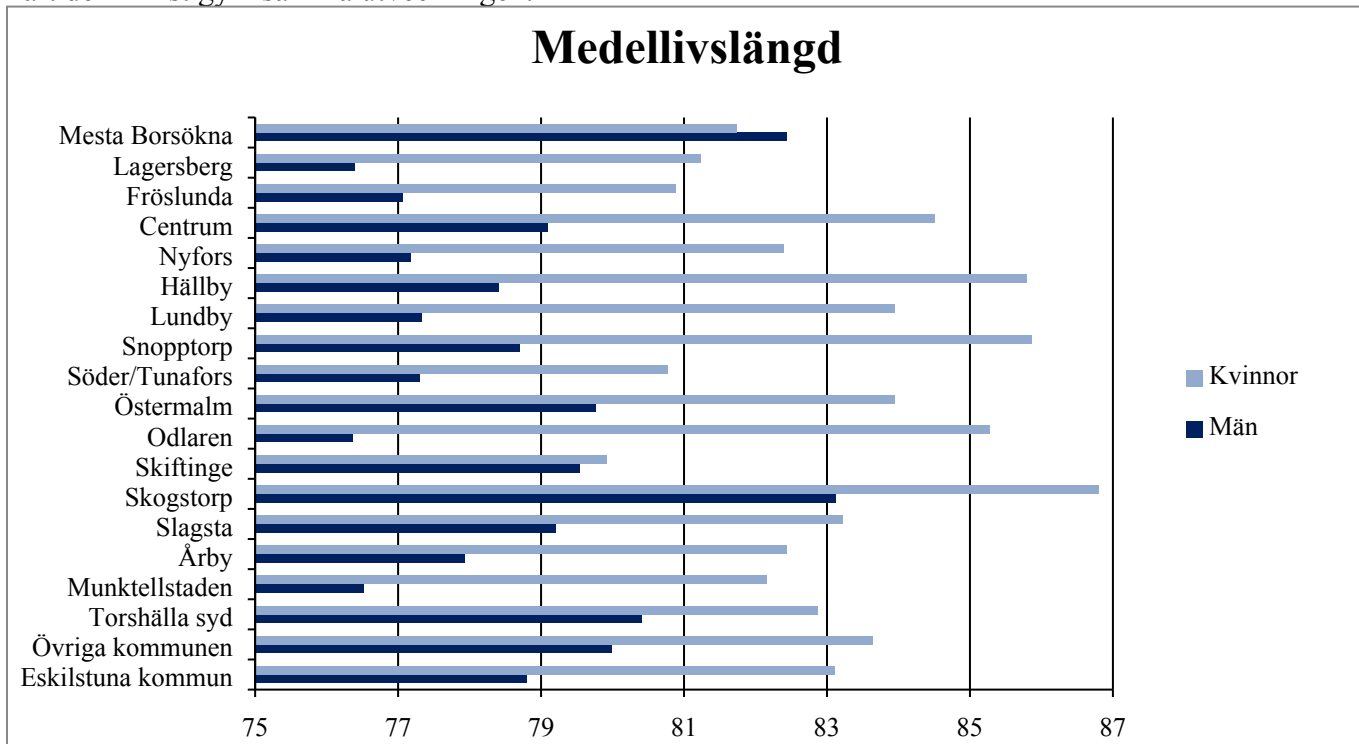

Diagram 1 – Medellivslängd i Eskilstuna fördelat på områden. Återstående livslängd för 0-åringar åren 2009 – 2013.

Det är en skillnad på cirka 7 år för både kvinnor och män mellan det område med den kortaste respektive den längsta medellivslängden.

8 Områdesanalyser – Utvalda indikatorer från tre bostadsområden

Generellt kan sägas att det finns delar av Eskilstuna vars boende är mer socialt och ekonomiskt sårbara i märkbart högre utsträckning samt att det är en relativt sett högre brottslighet i deras närområde. Inte bara i jämförelse med kommunen utan även inom bostadsområden och särskilt i jämförelse med kommunens högsta värden som ofta finns Skogstorp, bl.a. valdeltagande, medelinkomst och medellivslängd för både män och kvinnor. Den viktigaste lärdomen från områdesanalysernas nedbrytning av statistik är att kommunen som organisation faktiskt vet på detaljerad nivå hur det förhåller sig och vad som kan behöva göras. För att exemplifiera hur skillnader ser ut visas sammanställningar av de högsta

⁷³ Folkhälsomyndigheten 2014 s. 20

respektive lägsta värdet för utvalda indikatorer från Skiftinge (41X), Nyfors (65X) och Fröslunda/Brunnsbacken (71X) för att visa på skillnader som inte alltid varit tydliga tidigare.

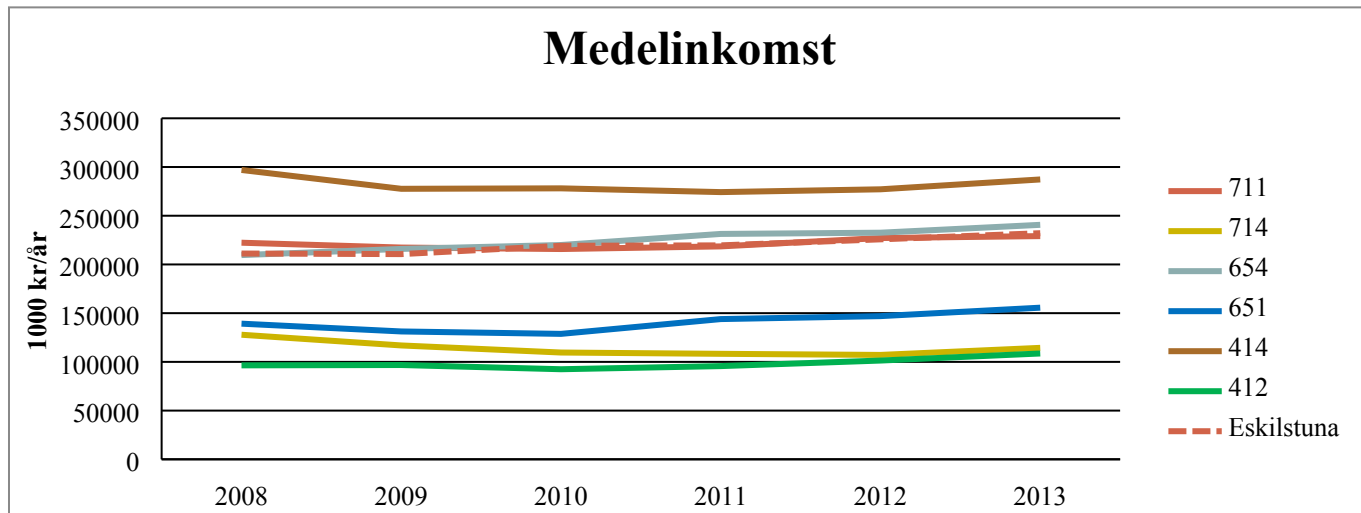

Diagram 2 – Medelinkomst - delområden

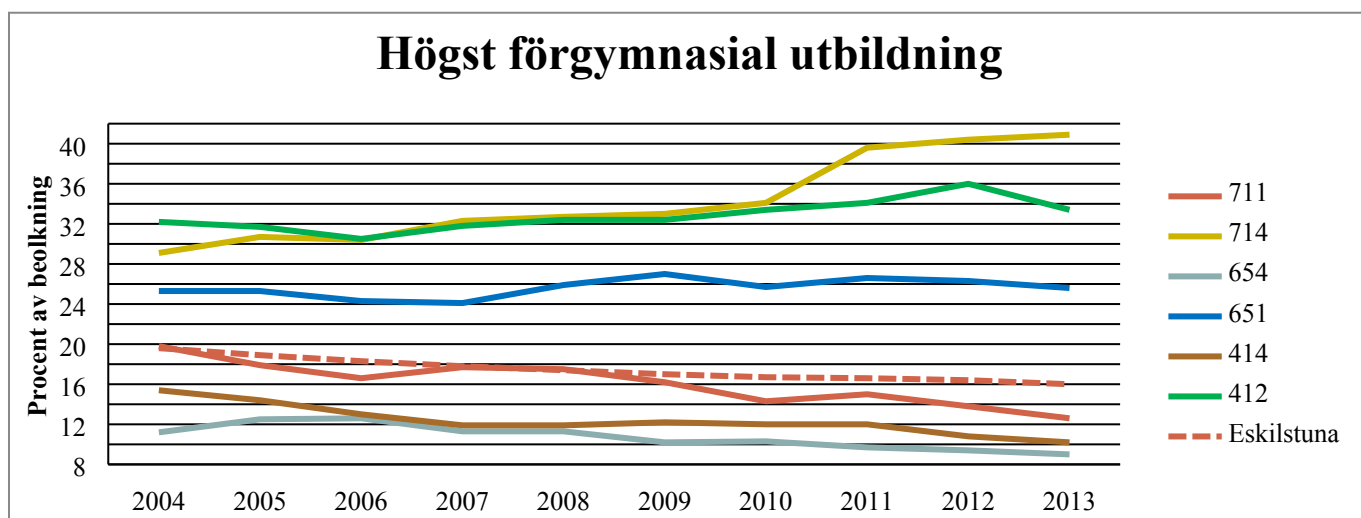

Diagram 3 – Utbildningsnivå – Högst förgymnasial

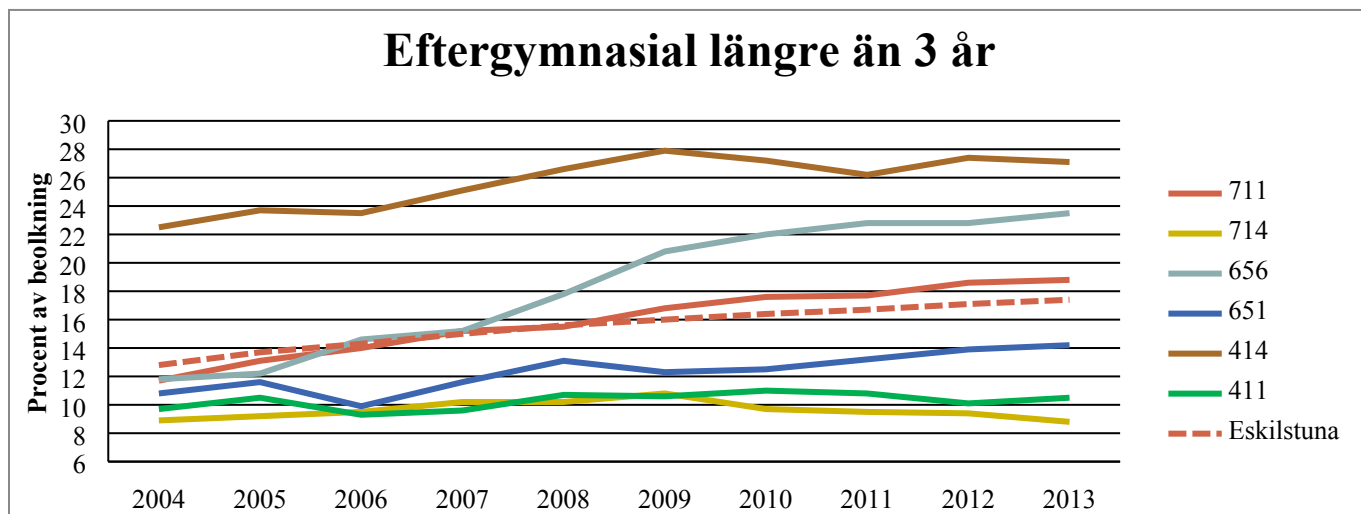

Diagram 4 - Utbildningsnivå – Eftergymnasial längre än 3 år

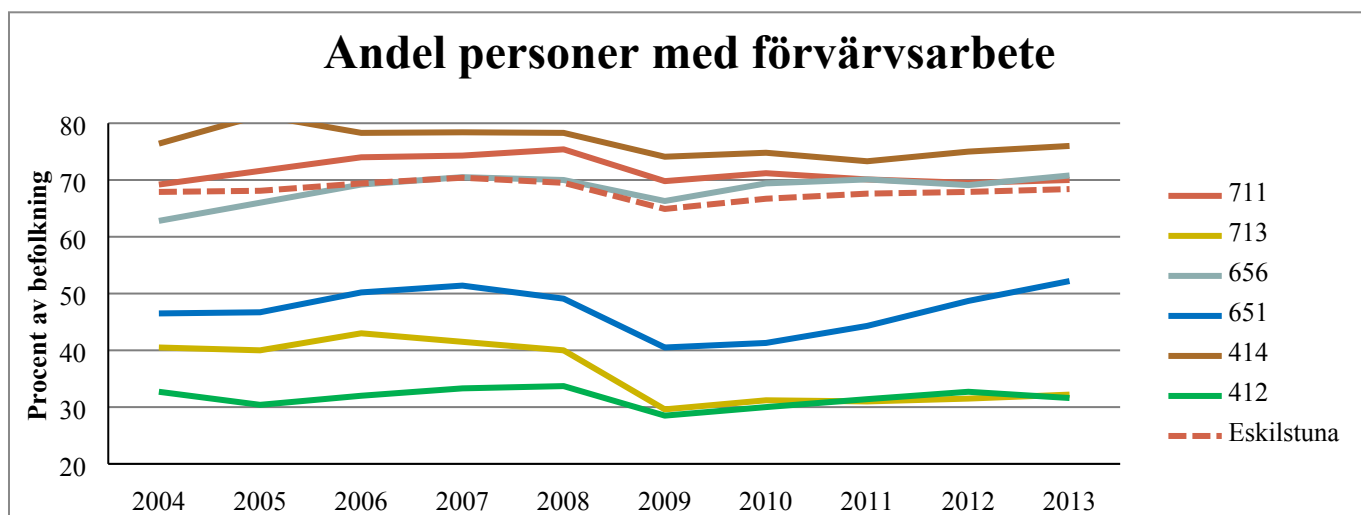

Diagram 5 - Andel med förvärvsarbete

Det är oftast samma delområden som återkommer med högst respektive lägst värde för indikatorer. För samtliga indikatorer finns även generellt skillnader mellan könen där kvinnor har lägre värden än män bortsett från en eftergymnasial utbildning längre än 3 år där kvinnor generellt har en något högre andel. Skillnaderna mellan kvinnor och mäns värden skiljer sig särskilt i de delområden med lägsta värdet för en indikator då nivåerna genomgående är lägre för kvinnor än för män. I många delområden är även värdet för indikatorerna lägre än vid 2004 trots att samtliga indikatorer på kommunnivå har förbättrats eller åtminstone varit relativt oförändrade. Kring indikatorn förvärvsarbete är finanskrisen märkbar i samtliga delområden med en nedgång mellan 2008 och 2009 som är särskilt tydlig i områden med lägre utbildningsnivåer.

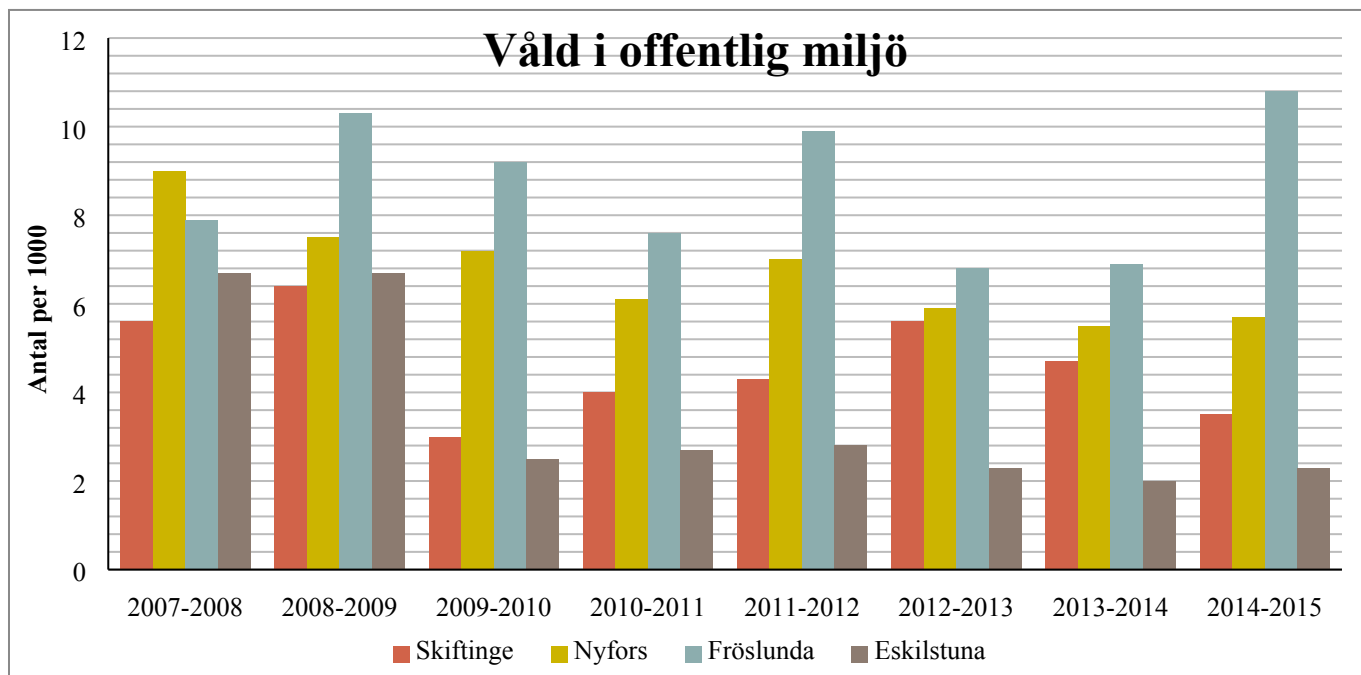
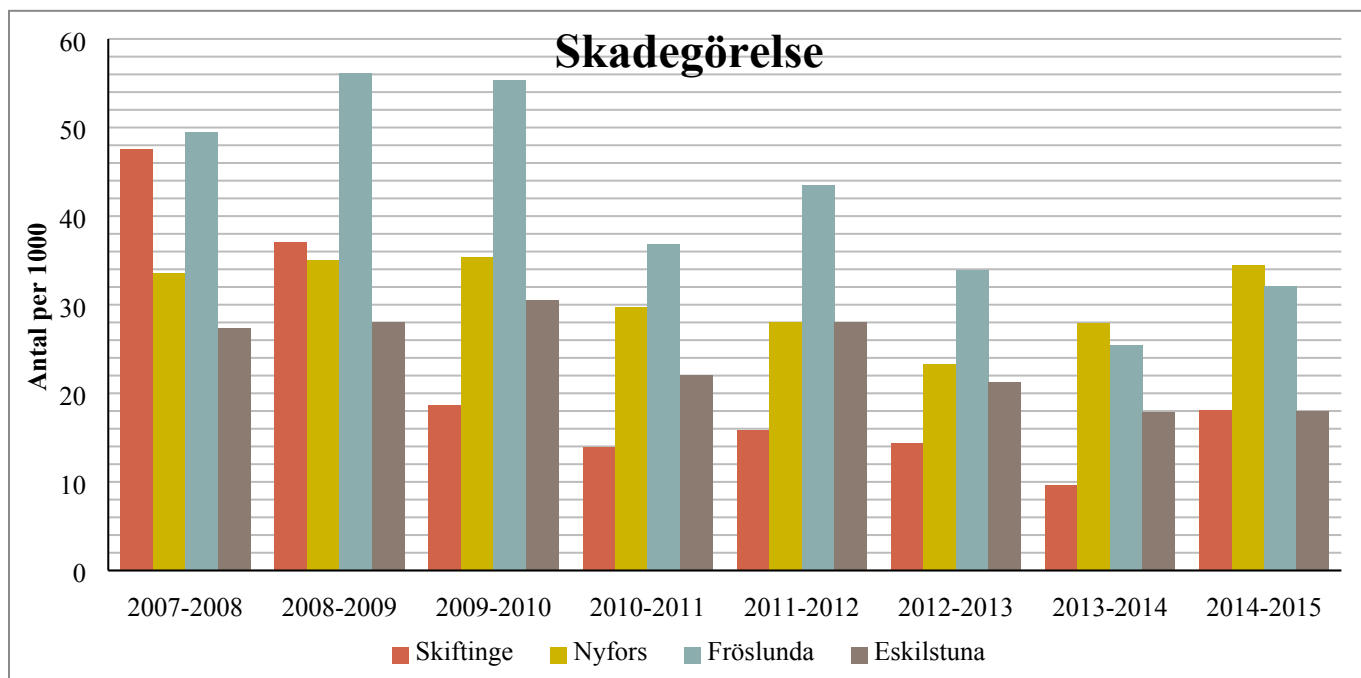
Det går att se tydliga samvariationer mellan flera indikatorer där andelen förvärvsarbete och medelinkomsten ofta hänger ihop med högre utbildningsnivåer och ett motsatt förhållande för de delområden med sämre utfall och förhållandet har ofta förstärks över tid.

Slutligen är det värt att notera att samtliga tre bostadsområden som studerats har ett delområde som sticker ut med högre värden än Eskilstuna och ett eller två som har genomgående lägre resultat i förhållande även till det egna området på nivå 2. Därför bör statistik på nivå 2 tolkas med försiktighet då det ibland finns signifikanta min/max värden som kan snedvrider siffror och visa en bild som inte nödvändigtvis speglar verkligheten.

8.1 Brottslighet – Anmälda brott per 1000 invånare

Sammanställningen av anmälda brott visar att Skiftinge har ett lägre antal anmälda brott per 1000 invånare för samtliga studerade brottstyper än Nyfors och Fröslunda/Brunnsbacken och ibland även i jämförelse med Eskilstuna. Särskilt Fröslunda/Brunnsbacken sticker ut med ett större antal kring våld och skadegörelse. Nyfors sticker ut för narkotikabrott som ökat rejält mellan 2013 och 2015. Eftersom att det utgår från anmälda brott behöver det inte innebära att narkotikabrotten ökat i samma utsträckning utan kan bero att polisen lagfört fler personer i Nyfors. För stöld är det endast små skillnader mellan områdena och Eskilstuna under perioden.

Det finns även vissa skillnader utifrån anlagda bränder mellan områden. I Nyfors har 50 % varit anlagda eller av okänd uppkomst, 62 % för Fröslunda och Brunnsbacken och 77 % i Skiftinge. Skiftinge som ofta ligger något lägre kring anmälda brott har istället högre tal för anlagda bränder även sett till faktiskt antal bränder och detta trots en mindre befolkning än de andra områdena. Brottsligheten är vanligast i de delområden med tydligare socioekonomisk sårbarhet.

Diagram 6 – Anmälda våldsbrott i offentlig miljö per 1000 invånare**Diagram 7** – Anmälda skadegörelsebrott per 1000 invånare

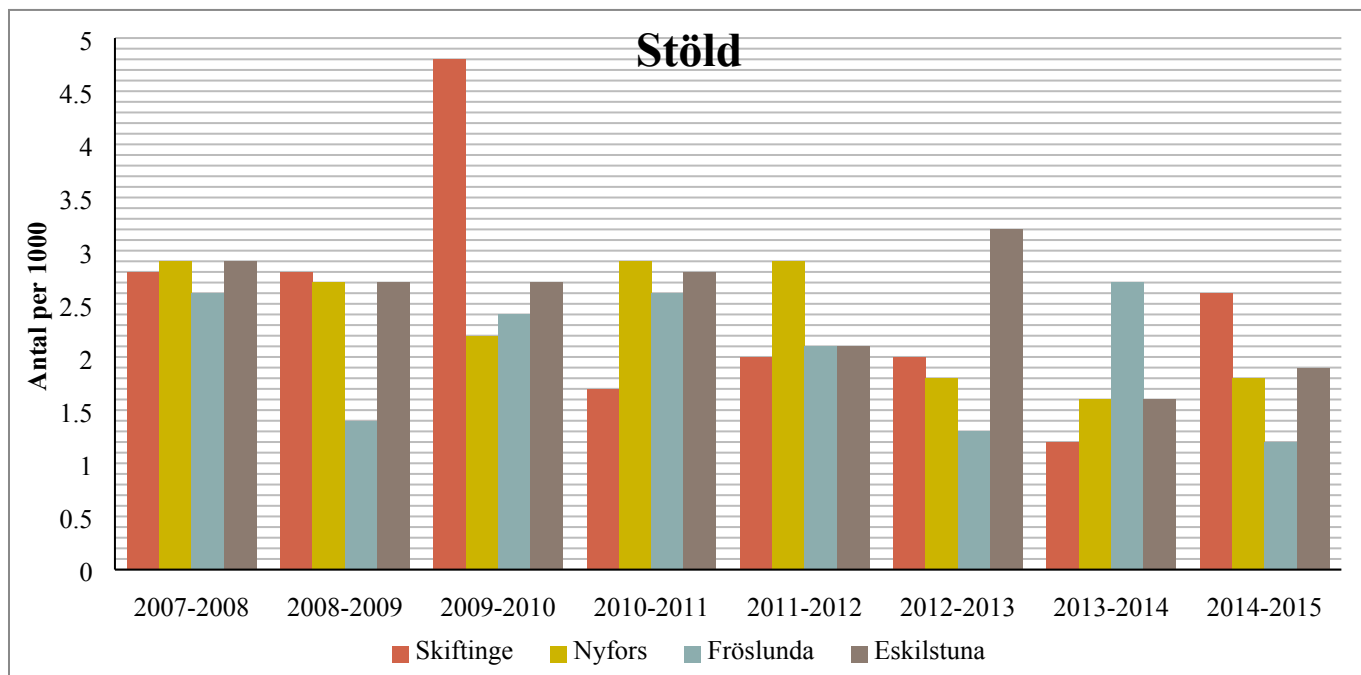

Diagram 8 – Stöldanmälningar per 1000 invånare

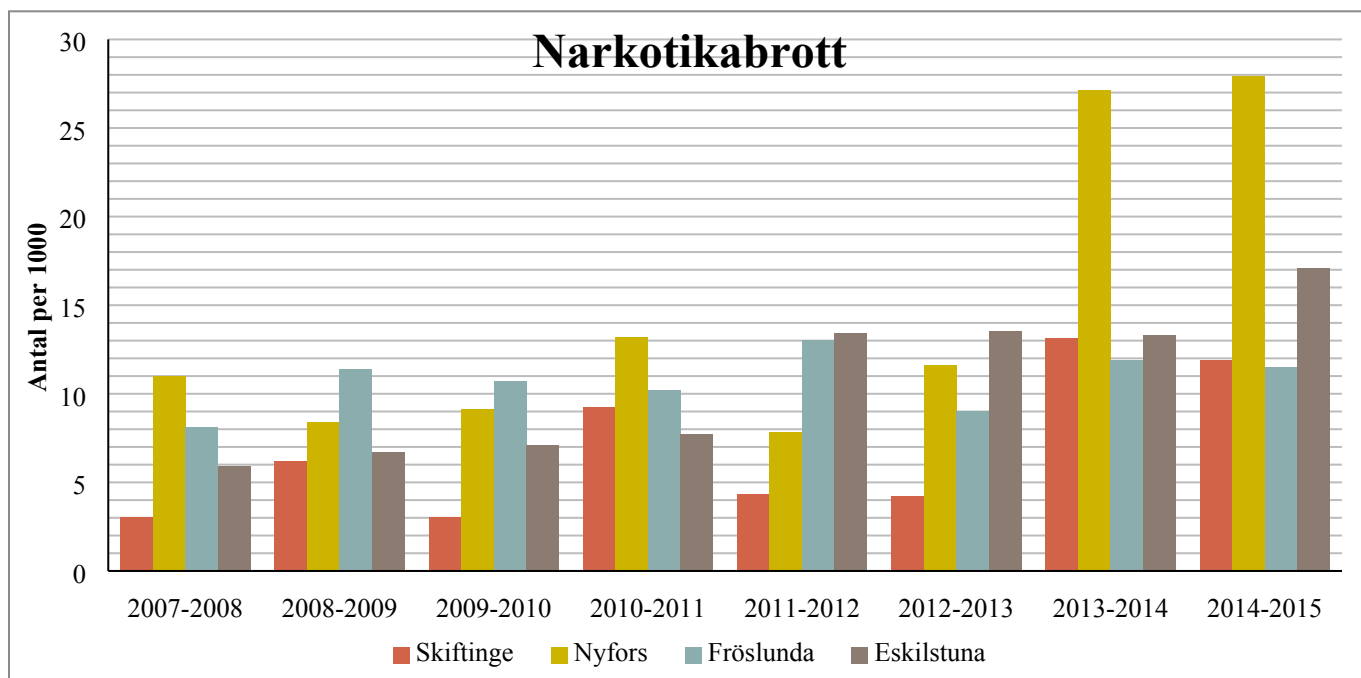

Diagram 9 – Anmälda narkotikabrott per 1000 invånare

De analyserade områdena bortsett från Skiftinge har en något högre brottslighet utifrån anmälda brott per 1000 invånare än för hela Eskilstuna utan att ta hänsyn till eventuella mörkertal. Samtidigt har boende i alla tre områden ett relativt högt förtroende för polisen då 49 % i jämförelse med Eskilstunas 40 % anser att polisen bryr sig om problemen i området. Däremot är de som instämmer inte/instämmer absolut inte i att polisen bryr sig om problemen i området högre i Skiftinge och Nyfors ca 20 % än i Fröslunda (14 %) och i jämförelse med Eskilstuna (13 %) enligt Polisens trygghetsmätning.⁷⁴

9 Hur ser det ut i Eskilstuna?

Social oro får ofta representeras av pågående spänningar mellan ungdomar och polisen i vissa bostadsområden vilket också är situationen i flera större svenska städer. Det krävs dock en försiktighet i att inte övertolka händelser som social oro utifrån hur det ser ut i andra städer eller utifrån hur media rapporterar. I jämförelse med händelser i större svenska städer har Eskilstuna varit relativt förskonat från social oro och uppmärksammade händelser i andra städer har inte heller fått någon allvarligare spridning i Eskilstuna. Det har förekommit anlagda bränder även i områden där den socioekonomiska sårbarheten är stor men då de inte har förekommit i samband med protester eller konflikter med företrädare för samhället bör det främst inte ses som social oro utan enskilda händelser.

Anlagda bränder har tydliga kopplingar till socioekonomiskt utanförskap. Då Eskilstuna inte är en så stor stad försvinner också ibland kopplingen med det geografiskt avgränsade området som är vanligare i storstäder där områden kan vara fysiskt avskilda. Detta ställer helt andra krav på Eskilstuna kommuns arbete att hantera eventuell social oro vilket kräver en mer flexibel organisation som har kapacitet att arbeta mer med företeelsen framför platsen. Som områdesanalyserna visat finns det platser där den socioekonomiska sårbarheten är högre än i andra delar av kommunen men det behöver inte samtidigt vara där det brinner. Det innebär att även själva hanteringen av problematiken inte endast kan göras utifrån den geografiska platsen.

Tyvärr finns det barn och unga som växer upp i en närmiljö som kan ha en negativ inverkan på deras uppväxt. Som områdesanalyserna visat finns flera strukturella skillnader som ofta samvarierar och som i vissa delområden inte heller förbättrats nämnvärt under de senaste 10 åren. Även tillgången till narkotika bedöms som stor av både fritidspersonal, polis och socialtjänst. I ett socioekonomiskt sårbart lokalsamhälle är det lättare för olika kriminella grupperingar att få fäste. Socioekonomisk sårbarhet kan skapa svagare band till det större samhällets normsystem till förmån för det lokala som bygger på olika former av vålds- och skrämsekapital framför socialt kapital vilket skadar den sociala kontrollen. I lokalsamhällen med sårbarhet och kriminalitet kan det skapas en konfliktrelation mellan vissa boende och företrädare för samhället i form av exempelvis polisen eller socialtjänsten då de representerar ett konkurrerande normsystem (samhällets) och inte det lokala "gängets". Däremot sticker

⁷⁴ Polisen 2013 s. 14

inga av de analyserade bostadsområdena ut särskilt med lågt förtroende för polisen i trygghetsmätningar.

Varken polis eller räddningstjänst upplever uttryckningar till de analyserade områdena som särskilt hotfulla. Däremot är det viktigt att vara vaksam på mindre förändringar i relationen, särskilt mellan polis och ungdomar i bostadsområden. Då Eskilstuna kommun inte befinner sig i ett akut läge med social oro finns möjlighet att arbeta brett och förebyggande gentemot de socioekonomiska strukturer som kan ligga till grund för social oro och samtidigt bygga upp en struktur och systematik innan en eventuell händelse. Utvecklingen i Eskilstuna som helhet går i positiv riktning, men som områdesanalyserna visar är det många Eskilstunabor som inte får ta del av den positiva utvecklingen. Det finns skillnader och ibland ganska stora sådana där förutsättningar för Eskilstunabor och särskilt barn och ungdomar skiljer sig åt beroende på vart de bor.

10 Rekommendationer – Eskilstunas arbete med social oro

Inledningsvis är det viktigt att göra en skillnad mellan *social* och *oro* i begreppet social oro där oron är själva effekten av olika sociala fenomen som segregation och socioekonomisk sårbarhet. Eskilstuna kommuns arbete med att förebygga social oro är bland annat det arbete som är kopplat till det strategiska målet social uthållighet men även till attraktiv stad och landsbygd, höjd utbildningsnivå och fler jobb. Allt arbete som handlar om att förebygga och bemöta sociala problem och andra aspekter som påverkar människors liv negativt är att arbeta förebyggande mot de sociala risker som kan ligga till grund för social oro. Denna typ av förebyggande arbete kräver ofta bred samverkan och gemensamma insatser från både kommun, myndigheter och även civilsamhälle på flera nivåer.

Orosdelen i begreppet social oro kan ses som själva effekten av flera samverkande sociala risker och som kan komma att behöva hanteras inom ramen för rådande krisledningsorganisation (se även skillnaden mellan social obalans och social oro tidigare i rapporten). Uppkomst av social oro är att anse som en extraordinär händelse eller samhällsstörning i enlighet med Eskilstuna kommuns handlingsplan för krisberedskap vilket beskrivs enligt följande:

- den avviker från det normala,
- den innebär en allvarlig störning, eller överhängande risk, för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och
- den kräver skyndsamma insatser av kommunen (KSKF/2015:433).

Bortsett från det som rör krishantering bör social oro ses som process framför isolerade händelser i enlighet med kommunens informationsfilm om social oro som beskriver en eskalerande process där viktiga samhällsfunktioner sätts ur spel. Filmen kommer att vara ett

viktigt verktyg för att öka uppmärksamheten på tidiga tecken på social oro hos utvalda personalgrupper (se nedan).

10.1 Rekommendationer på längre sikt

Det mest grundläggande för att motverka social oro är att skapa goda förutsättningar för barn och ungdomar som motverkar att social oro ens uppkommer. I arbete med individer är det viktigt att kunna intervensera i ett så tidigt skede som möjligt om det finns en risk för att en pojke eller flicka hamnar i ett framtida kriminellt liv. Individbaserade insatser i ett tidigt skede frigör även resurser för generella förebyggande insatser. Det måste både finnas ett förebyggande arbete och ett riktat arbete mot äldre ungdomar som kan fungera som negativa förebilder och inspirera mindre barn och ungdomar till kriminalitet och normbrytande beteende. Det som inte bemöts med ett förebyggande arbete blir i slutändan en fråga för beredskap, krishantering, polis och rättsväsende med större samhällsekonomiska och individuella kostnader.

10.1.1 Struktur för samverkan på områdesnivå

Det är viktigt att bedriva ett långsiktigt och kontinuerligt arbete med att skapa relationer på områdesnivå för att bygga förtroende mellan olika aktörer och medborgare vilket även är en förutsättning för att snabbt kunna mobilisera civilsamhället om det skulle uppstå social oro.

Ett viktigt verktyg för att kunna bryta riskbeteenden hos barn och ungdomar och motverka social oro är samverkan då många ungdomar som deltagit i social oro och upplopp ofta varit kända hos flera samhällsaktörer tidigare. För att inte riskera att samverkan bygger på personliga kontakter är det viktigt att samverkan bygger på en modell. Samverkansöverenskommelsen mellan Eskilstuna kommun och polisen som reviderades under 2015 är en viktig utgångspunkt för en framtida samverkansmodell.

Förslag: Genomför åtagandet ur kompletteringar för årsplan 2015:

Förstärka samverkan mellan förvaltningar genom att ta fram en modell, som exempelvis SSPF-konceptet (samverkansmodell med skola, socialtjänst, polis och fritid) kring hur vi motverkar droganvändning, drogförsäljning, doping samt nyrekrytering till kriminalitet och organiserad brottslighet.⁷⁵

En gemensam struktur för samverkan med på områdesnivå har varit en grundläggande framgångsfaktor för att kunna enas kring verksamhetsnära lägesbilder, i Angered har just SSPF modellen varit framgångsrik men hur strukturen ska se ut i Eskilstuna behöver utredas vidare. Viktiga lärdomar att ta med vid utformande och implementering av en samverkansstruktur är att den bör stödja:

⁷⁵ Eskilstuna kommun 2015 s. 6

- Kontinuerlig uppdatering av lägesbilden – Både lokalt och genom en sammanvägning av lokala lägesbilder på central nivå.
- Formaliserat system för tidiga markörer – Anlagda bränder och skadegörelse samt annat som påverkar stämningen i området, särskilt relationen mellan polis och ungdomar.
- Handlingsplaner med tydliga åtgärder och ansvar – På områdesnivå och central nivå.
- Snabba kontaktvägar vid förändrad lägesbild – Kontaktperson lokalt i gruppen och centralt.
- Viktigt med flexibilitet i modellen för att kunna arbeta med företeelser framför platser även vid områdesfokus.

10.1.2 Kontinuerligt uppdaterad kartläggning

Modellen för områdesanalyser är användbar som ett faktabaserat stöd i arbetet med det strategiska målet social uthållighet men även med målen höjd utbildningsnivå, fler jobb och attraktiv stad och landsbygd. Ta fasta på resultaten från områdesanalyserna och utöka till andra delar av Eskilstuna för att få en större medvetenhet om eventuella skillnader i förutsättningar som kan finnas inom kommunen och även inom bostadsområden vilket krävs för att veta hur det breda förebyggande arbetet mot social oro kan riktas.

Förslag:

- Gör en genomlysning av större delar av kommunen, eventuellt utifrån ett mindre antal indikatorer. Förslagsvis medelinkomst, andelen förvärvsarbete, utbildningsnivåer samt medellivslängd och valdeltagande. Något som också skapar bättre underlag för eventuella politiskt prioriterade bostadsområden i framtiden.
- Genomför total kartläggning utifrån modellen av områden som bedöms som strategiskt viktiga för arbetet med social uthållighet.
- Ta fram ett index utifrån det index som redan används i den årliga ortsanalysen för samtliga indikatorer för att underlätta jämförelser.
- Fokus bör främst vara på NYKO nivå 3 följt av NYKO nivå 2 för att undvika att missa eventuella skillnader inom olika bostadsområden som ibland kan vara signifikanta, vilket områdesanalyserna också visat.
- Ge statistiker på KLK i uppdrag att uppdatera redan genomförda kartläggningar en gång per år när SCB levererat nya siffror.
- Använd områdesanalyser som underlag för att skapa gemensamma lägesbilder i samverkan över förvaltningsgränser.

10.1.3 Områdesarbete och social uthållighet

I nuläget finns flera förvaltningsövergripanden arbetsgrupper vars arbete riktas mot stadsdelar:

- Stadsläkning

- Stadsdelsutveckling
- LaRS projektet
- Snyggare, Tryggare Skiftinge projektet
- Trygga Eskilstuna

Förslag: För att undvika dubbelarbete bör samtliga styrgrupper kopplade till ovanstående grupper få i uppdrag av Kommunstyrelsen att gemensamt analysera och identifiera sina olika bidrag till de strategiska målen *Social uthållighet* och *Attraktiv stad och landsbygd*. Att tydliggöra varje områdesinriktat arbetes kopplingar till de strategiska målen möjliggör en effektivare användning av resurser och bidrar till ett mer samordnat stadsdelsarbete utifrån olika perspektiv med olika bidrag mot ett gemensamt mål.

Förslag: Analysera placeringar av verksamheter utifrån socioekonomiska faktorer i närområdet. Det är viktigt att risk och konsekvensanalysera hur placeringar av verksamheter eventuellt både påverkar närområdet och hur närområdet påverkas av verksamheter. Utifrån en vetenskap om socioekonomiska faktorer på områdesnivå ökar möjligheterna till att få ut största möjliga nytta av resurser, även för ett brett främjande arbete.

10.2 Rekommendationer på kort sikt

10.2.1 Upptäcka social oro innan den bryter ut

Forskningen har visat på klara samband mellan socioekonomiska aspekter som trångboddhet och lågt socialt kapital med anlagda bränder. För att undvika att det uppstår social oro måste det finnas system för att snabbt fånga upp en eventuell negativ trend och sätta in de insatser som behövs innan det bryter ut. Det kräver inga organisatoriska förändringar på kort sikt men det kräver att arbetssätt och kanaler för information formaliseras för att kunna sammanställas och skapa en gemensam lägesbild på Kommunledningskontoret. Även TiB funktionen bör hållas informerad om eventuella trender för att underlätta i bedömningar kring händelser som rapporteras. För att bryta en negativ trend är det viktigt att snabbt kunna samlas kring en gemensam lägesbild på strategisk nivå utan att behöva lägga resurser på att sammankalla redan etablerade samverkansforum som Trygga Eskilstuna.

Förslag: Gemensam inventering av befintliga kanaler för kommunikation (formella som informella) på Demokrati och välfärd som används och kan användas för att få en systematik i att känna av stämningen i Eskilstunas bostadsområden. Identifiera viktiga aktörer och vilket stöd den operativa verksamheten behöver vid förändrad stämning i bostadsområden.

Förslag: Genomför utbildningsinsatser med filmen om social oro för viktiga yrkesgrupper på APT under 2016. Utbildningen kan i ett förstäläge prioriteras till fritidsgårdspersonal, fastighetsskötare och hemtjänstpersonal i strategiskt utvalda områden. Utse kontaktperson på Kommunledningskontoret vid extraordinära händelser som kan röra sig om en indikation på social oro.

Förslag: Ge PLG HR i uppdrag att systematisera arbetet runt hot och våld för att säkerställa att alla fall anmäls utifrån PLG Säkerhets rutin om hot och våld i tjänsten. Hot och våld är ett arbetsmiljöproblem men hot och våld mot företrädare för samhället kan även vara ett tecken på social oro.

Förslag: Kvartalsvisa rapporter över anlagda bränder och skadegörelse, vart det uppkommit och under vilka tidpunkter ges till beredskapsstrateg, säkerhetssamordnare samt brotts- och drogförebyggande samordnare på kommunledningskontoret för en gemensam analys av läget och bedömning kring eventuella åtgärder och behov av att mobilisera resurser för att bryta en negativ utveckling. I anslutning till lov och under sommarhalvåret bör rapporterna göras månadsvis. Att rapportera att det inte finns något att rapportera är lika viktigt som när något hänt.

Förslag: Ta fram en gemensam kommunikationsrutin för social oro utifrån Kriskommunikationsplan för Eskilstuna kommunkoncern (KSKF/2014:181). Koppla en kommunikatör till TiB för att snabbt kunna säkerställa en enhetlig kommunikation vid särskilda händelser eller samhällsstörningar.

10.3 Vid social oro

Arbetet bör bedrivas utifrån lednings- och stabsmetodik och rådande styrdokument, Handlingsplan för krisberedskap i Eskilstuna kommunkoncern 2016-2019 (KSKF/2015:433). Viktiga punkter att ha med i arbetet med krishantering vid social oro är att:

- **IDENTIFIERA** – Vilka personer är drivande? Vet vi vilka personer som är involverade? Hur får vi reda på det? Arbetar vi redan med personerna i någon form? Få bort nyckelpersoner via LVU eller lagföring vilket också kräver god dialog mellan polis, socialtjänst och föräldrar. Genomför orossamtal med individ och föräldrar och polis och socialtjänst innan eventuellt LVU. Alternativt konsekvensamtal med föräldrar och drivande ungdomar för att ge föräldrar chansen att förhindra att det går till socialtjänst eller polis genom att hålla sina barn hemma istället för att delta i oroligheter.
- **NORMALISERA** – Utökat öppethållande av verksamheter – Kommunen föregår med gott exempel för att stötta civilsamhället att vara ute för att så kallade goda krafter ska dominera samhällsbilden vilket bidrar till att få igång den sociala kontrollen. Arbeta för att avdramatisera händelser i ett tidigt skede. Det är även viktigt att få bort de synliga effekterna av social oro exempelvis utbrända bilar och att minska möjligheter till ytterligare skadegörelse genom att inventera i närmiljön exempelvis finns det byggarbetsplatser med löst material som kan användas i konflikten och är det säkert förvarat?

- **INFORMERA** och **KOMMUNICERA** Utgå från Kriskommunikationsplan för Eskilstuna kommunkoncern (KSKF/2014:181). Bemöt eventuella synpunkter/protester vid upplopp och ha god relation med media för att eventuellt nyansera rapporteringen.
- Plan för att **ÅTERGÅ TILL DET NORMALA**. Dialog på längre sikt med civilsamhället när läget är stabilt – Resurskrävande men viktigt för att återskapa förtroende och bygga kontaktnät i civilsamhället som kan användas för att stabilisera eventuell negativ utveckling i framtiden.
- **DOKUMENTERA/UTVÄRDERA**. I enlighet med plan för Erfarenhetsåterföring (KSKF 2013:344). Analysera händelseförloppet som process för att identifiera vart eventuella svagheter uppkommit i bemötandet av utvecklingen under händelseförloppet som ledde fram till krissituationen.

11 Avslutning

Social oro har blivit vanligare i Sverige under 2000 – talet i flera svenska städer men problematiken har däremot inte varit vanlig i Eskilstuna. Förekomsten av sociala risker i ett samhälle är dock en tydlig varningssignal på att social oro kan uppstå och Eskilstuna har flera stadsdelar där sociala risker fått fäste över tid och där utvecklingen varit mindre gynnsam. Det är viktigt att Eskilstuna kommun tillsammans med andra aktörer bygger upp en beredskap för att upptäcka strömningar som kan leda till social oro i ett tidigt skede så att Eskilstuna även fortsättningsvis kan vara förskonat från allvarliga händelser.

På lite längre sikt är det viktigt att kommunen också får en systematik i arbetet med det strategiska målet social uthållighet. Både för att minska förekomsten av sociala risker i bostadsområden men även för att fler eskilstunabor ska få ta del av stadens gynnsamma utveckling. Det viktigaste förebyggande arbetet är att motverka de sociala risker som ligger till grund för social oro, och om alla Eskilstunabor har likvärdiga förutsättningar att förverkliga sina mål och att delta i samhället kommer inte heller social oro att vara ett problem i Eskilstuna.

Referenser

Adman, P (2003) Arbetslöshet, arbetsplatsdemokrati och politiskt deltagande. I SOU 2005:12.

Axnäs, N & Nord, A (2012) Utvärdering av samverkan för att förebygga social oro i Järvaområdet. Del 1/3 i Projektet ”Metodhandbok för samverkan i segregerade områden för ökad integration”. Polismyndigheten i Stockholms Stad och Stockholm Stad.

Bengtsson (2003) Vem röstar och varför? - En analys av valdeltagandet i 2002 års kommunfullmäktigeval. DS 2003:53

Blomqvist, P & Johansson, H (2008) Brandstatistik – Vad vet vi om anlagd brand

Bryman, A (2007) Samhällsvetenskapliga metoder. Uppl. 1:4, Malmö: Liber AB

BRÅ (2009) Otrygghet och segregation – Bostadsområdets betydelse för allmänhetens otrygghet och oro för brott. Rapport 2008:16

BRÅ (2015) Den nationella trygghetsundersökningen (NTU) Elektronisk. Tillgänglig: <http://bra.se/bra/brott-och-statistik/statistik/utsatthet-for-brott/ntu.html>

Bråmå, Å (2006) Studies in the Dynamics of Residential Segregation. Geografiska regionstudier NR 67. Uppsala Universitet.

Dahlberg, M. Edmark, E. Hansen, J & Mörk, E (2009) Fattigdom i folkhemmet – Från socialbidrag till självförsörjning. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Dagens Nyheter (2005) 600 bilar i brand efter upplopp. Publicerad 2005-11-04. Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/varlden/600-bilar-i-brand-efter-upplopp/> 2015-04-27

Dagens Nyheter (2014) Husby - ett år efter kravallerna. Publicerad 2014-05-13
Tillgänglig: <http://www.dn.se/sthlm/husby-ett-ar-efter-kravallerna/> 2015-04-27

Eskilstuna kommun (2014) *Strategi för Trygghet och säkerhet i Eskilstuna kommunkoncern 2015-2018 – Brottsförebyggande, drogförebyggande, skydd mot olyckor och krisberedskap.*

Eskilstuna kommun (2015) Kompletteringar till årsplan 2015.

Estrada, F & Nilsson, A (2006) Segregation och utsatthet för egendomsbrott - Betydelsen av bostadsområdets resurser och individuella riskfaktorer. Institutet för framtidsstudier

Folkhälsopolitisk rapport 2010, Statens folkhälsoinstitut

Folkhälsomyndigheten (2013a) Tillit. (Elektronisk) Tillgänglig:
<http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/delaktighet-och-inflytande-i-samhallet/tillit>

Folkhälsomyndigheten (2013b) Arbetsmarknadsposition. (Elektronisk) Tillgänglig:
<http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/ekonomiska-och-sociala-forutsattningar/arbetsmarknadsposition/>

Folkhälsomyndigheten (2014) Folkhälsan i Sverige - Årsrapport 2014.

Folkhälsomyndigheten (2015a) Utbildningsnivå (Elektronisk) Tillgänglig:
<http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/ekonomiska-och-sociala-forutsattningar/utbildningsniva/>

Folkhälsomyndigheten (2015b) Demokratisk delaktighet (Elektronisk) Tillgänglig:
<http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/delaktighet-och-inflytande-i-samhallet/demokratisk-delaktighet/>

Folkhälsomyndigheten (2015c) Ohälsotal (Elektronisk) Tillgänglig:
<http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/statistik-och-undersokningar/folkhalsoatlas/lab-miljo-och-rapportblad/ohalsotal>

Gerrell (2013) Bränder, skadegörelse, grannskap och socialt kapital.

Guldåker, N & P-O Hallin (2013) Stadens bränder – Del 1 Anlagda bränder och Malmö sociala geografi.

Hallin, P-O, Jashari, A, Listerborn, C & Popoola, M (2010) Det är inte stenarna som gör ont – Röster från Herrgården, Rosengård – om konflikter och erkännande. Malmö publikationer i urbana studier.

Hallin, P-O, Jashari, A, Listerborn, C & Popoola, M (2011) Varför kastar de sten – Om konflikter och erkännande. MSB

Hallin, P-O (2013) Sociala risker - En begrepps- och metoddiskussion. Malmö högskola, Institutionen för urbana studier

Hallin, P-O (2013) Om stadens bränder och sociala förändringsprocesser - Per-Olof Hallin, Malmö högskola. Presentation vid Länsstyrelsen Stockholms kunskapsseminarium om sociala risker och social oro, 14 juni 2013 i Kista.

Hallsworth, S & Brotherton D (2011) Urban Disorder and Gangs - A Critique and a Warning. Runnymede perspectives.

Harju, A (2008). Barns vardag med knapp ekonomi - En studie om barns erfarenheter och strategier. Avhandling Växjö universitet.

Landstinget Sörmland (2011) Jämlikhet i hälsa och jämlik hälso- och sjukvård oavsett etnicitet. Rapport med förslag på åtgärder för Landstinget Sörmland.

Länsstyrelsen Västra Götaland (2012) Västra Götalandsmodellen - Sociala risker i risk- och sårbarhetsanalyser – en vägledning

Malmö Stad (2013) Malmös väg mot en hållbar framtid - Hälsa, välfärd och rättvisa. Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö. 3 uppl.

MSB (u.å.) Social risker, civilsamhällets omvandling och strategisk riskhantering – Slutsatser från ett forskningsprojekt.

MSB (2014) Social oro ur ett kommunalt perspektiv

Nilsson, T & Ivarsson – Westerberg, A (2011) Våldsamma upplopp i Sverige från avvikelser till normalitet. MSB

Palander, C (2006). Områdesbaserad politik för minskad segregation. Avhandling, Uppsala Universitet

Polisen (u.å) Historisk tillbakablick. Elektronisk. Tillgänglig:
<https://polisen.azurewebsites.net/index.php/social-oro/historiskt-perspektiv/>
2015-04-27

Rikspolisstyrelsen (2014) En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället

Rädda Barnen (2014) Barnfattigdom i Sverige - Årsrapport 2014

SCB (2015) Lägsta antalet döda sedan 1977. Elektronisk. Tillgänglig:
http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Lagsta-antalet-doda-sedan-1977/

Sampson, R J & Raudenbush S W (2004) Seeing Disorder: Neighborhood Stigma and the Social Construction of "Broken Windows". *Social Psychology Quarterly* 2004, Vol. 67, No. 4, 319–342

SKL (2007) Trygghet, säkerhet, oro eller risk? – Begreppsdefinitioner och mått.

SKL (2014) Öppna jämförelser - Trygghet och säkerhet 2014. Tema medborgarnas uppfattningar och förväntningar

SKL (2015) Öppna jämförelser – Grundskola. Tabellbilaga - indikatorer samt bakgrundsvariabler A-C

Socialstyrelsen (2013) Ekonomisk utsatthet och välfärd bland barn och deras familjer 1968–2010. Underlagsrapport till Barns och ungas hälsa, vård och omsorg 2013. Socialstyrelsen

Socialstyrelsen (2014) Öppna jämförelser av ekonomiskt bistånd – Tabeller med resultat för kommun, län och riket. I samverkan med SKL

SOU (2005) Sverige inifrån - Röster om etnisk diskriminering. SOU 2005:69

SOU (2006) Den segregerade integrationen – Om social sammanhållning och dess hinder. SOU 2006:73

Svenska Dagbladet (2011) Våldsamt upplopp skakade London. Publicerad 2011-08-07. Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/utrikes/valdsamt-upplopp-skakade-london_6373112.svd 2015-04-27

Tryggare Sverige (2014) Brott och trygghet i Eskilstuna. Presentation.

Västerås Stad (u.å.) Sociala risker. Dokument med definitioner. Tillhandahållen via koordinator på Stadsledningskontoret

Bilagor

Bilaga A - Indikatorer

Demografiska faktorer	Sociala faktorer
Andel ungdomar (7 -19 år) (nivå 2 – Könsuppdelad) Andel med utländsk bakgrund (nivå 2) - Könsuppdelad Andel utländska medborgare (nivå 2) - Könsuppdelad	Utbildningsnivå – Högst uppnådda. Andel av befolkning: (nivå 2 och 3) - Könsuppdelad <ul style="list-style-type: none"> • Förgymnasial • Gymnasial mer än 2 år • Eftergymnasial mer än 3 år Valdeltagande – Kommunalval (%)
Försörjningsfaktorer	Säkerhet och trygghetsfaktorer
Förvärvsfrekvens (nivå 2 och 3) – Könsuppdelad. 16-64 år Medelinkomst - 1000 kr/år (nivå 2 och 3) - Könsuppdelad Andel familjer med försörjningsstöd (nivå 2 och 3)	Brottslighet – Antal anmälda brott/1000 pers: <ul style="list-style-type: none"> • Våld i offentlig miljö • Narkotikabrott • Stöld • Skadegörelse Anlagda bränder – Vart, När och Vad. OBS. Måste bearbetas för att se på nivå 3.
Hälsfaktorer	
Ohälsotal (nivå 2) - Könsuppdelad Medellivslängd (nivå 2) - Könsuppdelad	

Bilaga B - Checklista – Verktyg för att skapa överblick och att samla perspektiv

Nr	Värdera nedanstående i skala 1 – 3, där 1 <u>inte stämmer</u> , 2 <u>Stämmer delvis</u> och 3 <u>Stämmer</u> .	1	2	3
Polis och andra aktörer				
1	Har polisen gjort någon omfattande insats i området som uppfattats som kränkande eller diskriminerande?			
2	Har polisen gjort ingripande mot enskilda personer som uppfattats som kränkande eller diskriminerande?			
3	Har några andra aktörer (väktare, trafikvakter, räddningstjänst och andra myndighetsutövare) hindrats eller blivit utsatta för provokationer?			
Kommunen/stadsdelen och omvärlden				
4	Har kommunen/stadsdelen genomfört större neddragningar/förändringar i olika avseenden (socialtjänst, fritid, skola m fl.) som föranlett missnöjesyttringar?			
5	Finns det social oro i andra stadsdelar av kommunen eller i andra delar av Sverige?			
6	Finns det någon våldsam konflikt i omvärlden (staden, Sverige eller internationellt) som påverkar kommunen/stadsdelen?			
7	Förekommer politisk aktivitet i form av t.ex. kampanjer, namninsamlingar, demonstrationer eller ockupationer som tyder på ett missnöje från delar av befolkningen?			
Tecken på oro				
8	Har det förekommit stenkastning eller hot mot poliser?			
9	Har det förekommit anlagda bränder i området?			

10	Finns det något mönster när det gäller anlagd brand av mindre omfattning/falsklarm?			
11	Finns upplag av stenar och tillhyggen vid platser nära anlagd brand?			
12	Finns det ryktesspridning i området?			
13	Finns det diskussioner på sociala medier som kan tyda på oro?			
14	Finns det personer som nyligen har frihetsberövats/frigivits med anledning av oro?			
15	Har ledande kriminella nyligen frigivits?			
16	Har media rapporterat kring läget i kommunen/stadsdelen?			
17	Finns annan underrättelseinformation?			
	Andra aspekter			
18	Är det skollov eller nära förestående lov?			
19	Är det helgdagar eller nära förestående helgdag?			
20	Är väderläget gynnsamt för utomhusaktiviteter?			
	Totalt – Räkna samman.			